

GLAS GORENJSKE

UREJA: UREDNIŠKI ODBOR · ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK · UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2 · TELEFON 475 · TEKUČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA
ST. 424-T-127 · IZHAJA VSAKO SOBOTO · LETNA NAROČNINA 400 DIN · POLLETNA 200 DIN · CETRTLETNA 100 DIN · MESEČNA 35 DIN · POSAMEZNA: ŠTEVILKA STANE 3 DINARJEV

Veličastno partizansko slavlje v Goričah

Vedno smo pripravljene braniti . . .

Deset tisoč ljudi na proslavi 11. obletnice Kokrškega odreda - Odkritje spominskih plošč na Kališu in Bašelskem sedlu - Govorili so tovariši Tone Fajfar, Ivan Bertonec-Johan in Janko Prezelj-Stane

Ze v petek, 12. junija, so pričeli prihajati v Goriče prvi gostje. Pravzaprav to niso bili pravi gostje, le stari znanci so se po večih letih spet vrnili med tiste, ki so jim v času največjih borb, trpljenja in zmag nudili varno zavetje, hrano in moralno oporo. Goričani in prebivalci okoliških vasi so svoje partizanske tovariše nad vse prisrčno in slovesno sprejeli.

Vsako, ki je ta dan prišel v Goriče, je najprej nameril svoj korak k združenemu domu, da se še enkrat poslovijo od padlih tovarišev in žrtev nacističnega nasilja, ki so jih Goričani ob tej priložnosti odkopali iz raztresenih grobov, da jih položijo v skupno grobnico sredi vasi.

V soboto, malo pred 16. uro so se padlim borcem poklonile številne delegacije. Partizanska delegacija s Slovenskega Primorja, iz Kamnika, iz večih kranjskih in tržiških tovarn, z Jesenic in kranjski pionirji. Predstavniki teh delegacij so bili zadnja častna straža padlim tovarišem.

Ganljiv je bil trenutek, ko je mati — Jenstrlova z Jesenic — našla svojega sina, za katerega je sicer vedela, da je padel, ni pa vedela za njegov grob. Ko je prišla v Goriče, ga je spoznala... Sedaj ve, da njen sin počiva v goriški grobnici poleg 15 žrtev — junakov ljudske revolucije.

Ob štirih popoldne je žalni sprevod krenil proti grobnici. Ob zvokih žalostnih se je sklonila bojna zastava Kokrškega odreda, ki jo je na čelu sprevoda nosil star partizan. Za njo so se razvrstili številni ven-

ci, krste, svoji padlih, predstavniki oblasti in množičnih organizacij ter komandni zbor Kokrškega odreda, med njimi prvi politikomisar odreda Ivan Bertonec-Johan, komandant odreda Janko Prezelj-Stane, Vlado Peraič — Planin, Franc Jagodič — Krstan itd. Pri prekopu je bilo navzočih 3000 ljudi iz vseh krajev Slovenije.

Ko so spustili krste v grobnico in položili vence, je spregovoril predsednik Ljudskega odbora mestne občine Kranj, bivši politikomisar I. grupe odredov tovariš Vinko Hafner-Orisal je junaški lik borcev in talcev, ki so padli v okolici Gorič in govoril o drugih padlih junakih Kokrškega odreda: Matiji Blejcu, Stanku Mlakarju, partizanki Ančki, Jožetu Fajfarju — Tomažu itd. Vsi prisotni so počastili spomin vseh padlih z enominutnim molkom. Pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja je zapel »Žalostinko«, pionirka iz Gorič pa je ob odprtem grobu recitala »Spomine«.

Ob tej priložnosti je bil tudi odkrit spomenik 50 padlim partizanom in talcem na območju občine Goriče. Spomenik, ki ima obliko spirale, je odkril tovariš Vinko Hafner in ga izročil v varstvo občinskemu ljudskemu odboru Goriče, za kar se je zahvalil predsednik tovariš Martin Košir.

Isto popoldne, nekako ob isti uri sta bili žalni komemoraciji tudi na Kališu na Storžiču in na Bašelskem sedlu. Na Kališu je bil 18. junija 1942 formiran Kokrški bataljon ali II. bataljon Kokrškega odreda.

O tem dogodku je govoril tovariš Stane Mrhar in odkril spominsko ploščo, ki bo zgovorno pričala bodočim pokolenjem o rasti partizanske vojske. Na Bašelskem sedlu, kjer so 13. julija 1942. leta padli Franc Vodopivec — Ciril, sekretar Okrožnega komiteja in sekretar Vojno-revolucionarnega komiteja v kranjskem okrožju 1941. leta, skojevski aktivist Boris Ručigaj iz Kranja in Miha Bizjak, aktivist iz Trboja, ki ju je vodil iz štaba I. grupe odredov v Kokrški odred, je odkril spominsko ploščo Franc Stefe — Miško. Pri odkritju so bili prisotni: sestra in brat Franca Vodopivca, sestra Borisa Ručigaja, patrolja iz Pred-dvora in več kranjskih planincev. »Popotnik planinski, ki mimo greš, prav je, da veš, da tu so padli 13. julija 1942 za svobodo in srečo našo Franc Vodopivec — Ciril, Boris Ručigaj in Miha Bizjak«, je napisano na plošči.

Zvečer so po vseh gorah od Stola do Kamniških planin zagoreli kresovi. Z vrha Storžiča so poletela k nebu številne rakete in osvetljevale tega goriškega veličana, ki stoji kot ne-ma priča velikih partizanskih bitk in zmag. Prav takrat so igrali člani dramske sekcije DKD »Svoboda« s Primskovega v Goričah na Boštvekovem vrtu »Rdeče rože«.

V zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne so začeli prihajati v Goriče prve partizanske patrolje. S harmonikami in zastavami na čelu so prihajali stari borci iz Tržiča, Jesenic, Žirovnice, Kranja, Kamnika itd. Iz Medved se je patrolja

pripravljala s kolesi, od drugod je prišla na konjih. Ob pol devetih se je pred spomenikom, ki je bil odkrit prejšnji dan, postrojilo vseh 14 patrolj. Komandirji so predali raport komandantu odreda majorju Prezelju. Pristopil je komandir primorske patrolje: »Tovariš komandant! Javlja se patrolja s Primorske, ki prinaša iskrene pozdrave vsega primorskega ljudstva borcem in aktivistom Kokrškega odreda ob njihovem velikemu prazniku. Hhrati pa vas vabimo, da se udeležite proslave 10-letnice ustanovitve IX. Korpusa, ki bo jeseni pri-

nas na Primorskem.« Za njim vseh 13 ostalih.

Po raportih so patrolje odkorakale proti slavnostnemu prostoru, ob spomeniku pa so se začeli zbirati preživeli borci Kokrškega odreda. Ker je bil med vojno uničen skoraj ves arhiv odreda, je vsak izpolnil kartotečni list, da se na ta način napravi vsaj približen seznam vseh, ki so se borili v tej partizanski enoti. Prijavilo se je 193 borcev, ki so se nato postrojili in odkorakali, navdušeno pozdravljeni od občinstva, proti slavnostni tribuni. Nekaj po 10. uri so se zbrali

na tribuni: član Izvršnega sveta LRS tovariš Tone Fajfar, član CK ZKS tovariš Stane Bizjak, predstavniki Okrajnega ljudskega odbora Kranj, s predsednikom tovarišem Košmeljem na čelu, Ivan Bertonec-Johan, Janko Prezelj, Janez Mlakar, Vinko Hafner, Stane Kerstner, Franc Stefe — Miško, major Miloš Rutar in drugi. V imenu pripravljalnega odbora je prisotne borce in deset tisočglavo množico pozdravil tovariš Milan Loštrk, na kar je govoril tovariš Tone Fajfar. V imenu Glavnega odbora ZB Slovenije je čestital borcem Kokrškega odreda k prazniku in govoril o doprinosu te partizanske enote v sklopu ostalih odredov in brigad v borbi za osvoboditev naše domovine. Dotaknil se je tudi najnovejših zunanjepolitičnih dogodkov, med njimi tzv. sovjetske mirovne ofenzive in italijanskih pretenzij do našega ozemlja.

Za njim je govoril o ustanovitvi in borbah Kokrškega odreda eden najstarejših borcev odreda, njegov prvi politikomisar tovariš Ivan Bertonec-Johan, na koncu pa je pozdravil zbrane borce njihov komandant Janko Prezelj-Stane. Ob tej priložnosti so mu pionirji iz Gorič poklonili šopek rdečih gorenjskih nageljev.

Popoldne so v kulturnem delu programa nastopili zruženi moški pevski zbori. Peto je 175 pevcev iz Kranja, Stražišča, Tržiča, Križ in Dupelja pod vodstvom Petra Liparja. V programu so sodelovali tudi mešani pevski zbori iz Tržiča, Mengša, Križ, Cerkelj in Kranja pod vodstvom Franca Demšarja, recitacijska skupina Tekstilnega tehnikuma iz Kranja, ljudsko-plesne skupine iz Kranja, Kokrice, Primskovega, Preddvora in Dražgoš in godbe na pihalo iz Kranja, Tržiča in Senčurja ter godba Ljudske milice iz Ljubljane.

Dvojčki namesto stanovanjskih blokov

Naš sodelavec je obiskal predsednika gospodarskega sveta OLO Radovljica tovariša Bračiča in se razgovarjal z njim o problemih in načrtih, s katerimi se danes bavi gospodarski svet radovljiškega okraja. Res da je tov. Bračič prišel na novo službeno mesto šele pred 14 dnevi, vendar je že podrobno seznanjen z gospodarsko in komunalno dejavnostjo v okraju. Poudaril je, da vsi odseki gospodarskega sveta sestavljajo daljši, desetletni perspektivni načrt svojega dela, nato pa je odgovoril na nekaj vprašanj o investicijah, komunikacijah in stanovanjskih problemih v okraju.

Kakšne investicijske gradnje predvideva OLO Radovljica v prihodnosti?

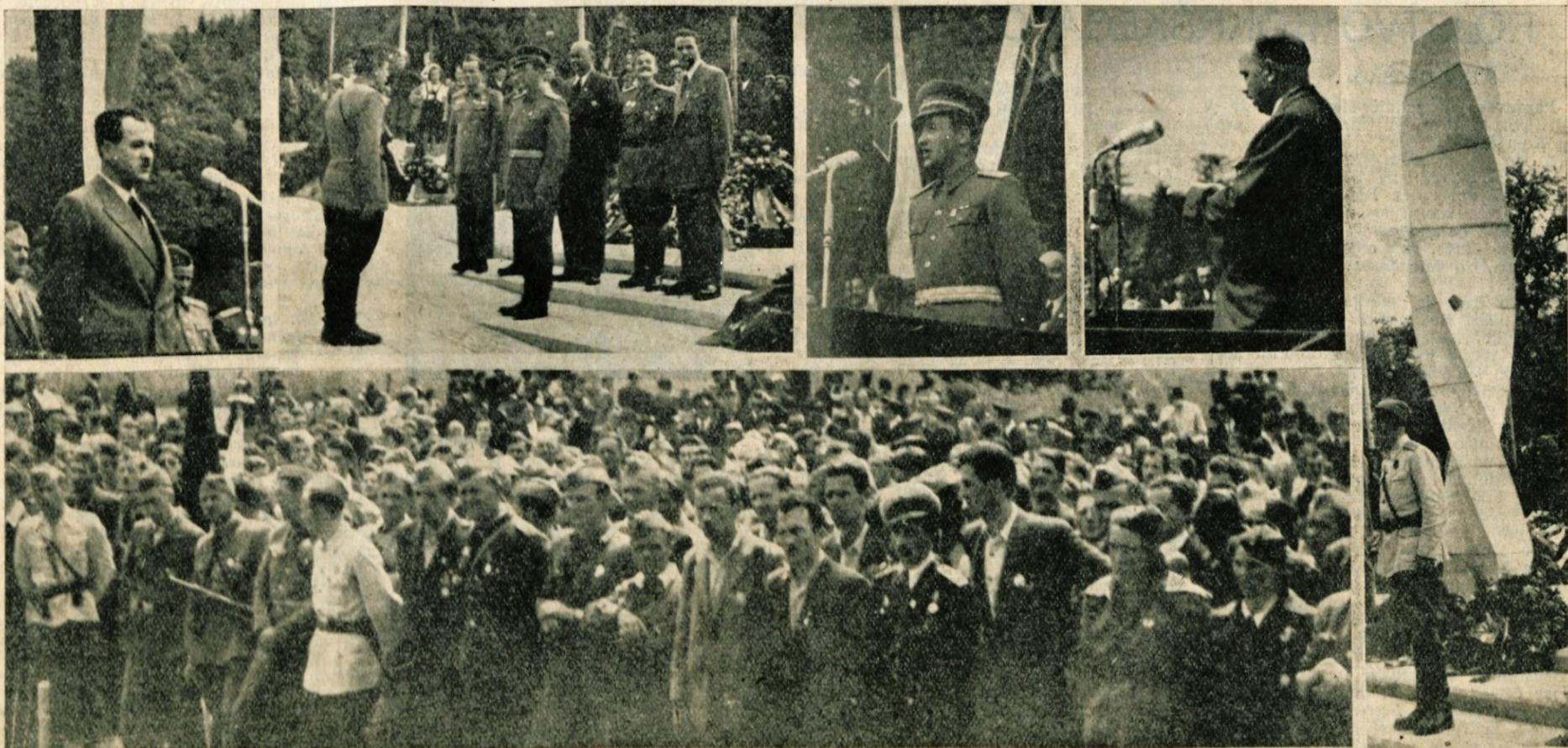
Končno smo prenehali s tako imenovano anarhijo v našem investiranju. Prešli smo na načrtni sistem gradnje in razdelili okraj na šest centrov: Kranjska gora, Jesenice, Radovljica, Bled, Kropa in Boh. Bistrica. Seveda bomo v naših turističnih centrih, Kranjski gori in na Bledu investirali največ za razvoj turizma in gostinstva. Gradijo se tudi tri vzpenjače in sicer na Mežaklju, na Vogel in na Pokljuko. Na Mežaklju bo tekla vzpenjača še to leto, na Pokljuko pa prihodnje leto. Zgradili jo bo-

da ljubljanski železničarji, material pa bodo izdelala domača podjetja.

Kakšne so komunikacije v okraju, zlasti šole, ker prihaja v okraj veliko turistov in izletnikov tudi z avtomobili?

Kot glavna prometna žila veže okraj betonska cesta Ljubljana — Bled. Vendar je precej odsekov, kjer avtomobil zagrne ljudi v oblak prahu. To je brez dvoma kaj malo privlačno tako za naše ljudi kot za tuje, ki prihajajo v naše kraje na oddih. Na vsak način moramo še letos končati z asfaltiranjem odseka ceste Žirovnica — Jesenice. Prav tako bo-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Član Izvršnega sveta LRS tovariš Tone Fajfar govori zbranim borcem in ostalim udeležencem partizanskega slavlja. — Komandant odreda tov. major Prezelj sprejema raport. — Tovariš Bertonec-Johan, prvi politikomisar Kokrškega odreda govori o razvoju te partizanske enote — Borci Kokrškega odreda in ostali udeleženci proslave pred slavnostno tribuno. — Pred spomenikom žrtev ljudske revolucije.

Govor maršala Tita v Beramu je pokazal kratkovidnost italijanske politike

Eden bistvenih vzrokov, da je palača Chigi za »nezadovoljstvom sprejela« nedeljski govor maršala Tita na proslavi 10. obletnice osvoboditve Istre v Beramu pri Pazinu, je vsekakor ta, da so italijanski politični krogi pričakovali v njem vsaj trohico popuščanja, da pa so se jim upi izjalovili. V mešetarskih možganih italijanskih politikov je vznikla fiksna ideja, da bo

rimi so živeli Slovenci za časa Mussolinijevega režima. Dvojezični napisi, za katere so se Slovenci tako vztrajno in odločno borili, so odstranjeni. Na deskah pri vhodih v vasi in po hišah se bohotijo poitaljančena imena slovenskih krajev in ljudi. Ljudje iz Rima pa si prizadevajo spremeniti narodnostno strukturo cone A tudi s kolonizacijo. Vse več novih italijanskih doseljencev se naseljuje

mogel k še tesnejšemu zblizanju dveh sosednih držav, je postal po zaslugi italijanskih vladnih krogov, kamen stodičke. Prav zato je bilo potrebno povedati odločno: »Tu smo in tu bomo ostali!« Ne bomo priznali nobenega nasilnega spreminjanja etnične strukture cone A.

Na drugi strani pa je govor maršala Tita zelo jasno in nedvoumno izrazil stališče vsega jugoslovanskega ljudstva do Balkanskega pakta in vseh drugih miroljubnih držav na svetu. Italijanski politiki so se v zadnjem času močno trudili, da o-majejo zaupanje, ki ga Jugoslavija uživa v svetu. Posebno dobrodošla jim je bila sedanja sovjetska »mirovna ofenziva«, ko so Rusi ponudili Jugoslaviji izmenjavo ambasadorjev. Italijanski politiki, ki so seveda »pozabili«, da se to lahko tolmači samo kot velika moralna zmaga Jugoslavije na eni in kot zlom sovjetske ekspanzionistične politike na drugi strani in končno tudi to, da formalna ureditev medsebojnih odnosov nikakor ne pomeni normalizacijo odnosov, so se začeli truditi iz pehnil žil, da dokažejo, kako nestabilen partner je Jugoslavija, tako v Balkanski zvezi kot v obrambnih naporih miroljubnih držav na sploh. Njihov cilj pri tem je bil več kot jasen: izolirati Jugoslavijo, da bodo laže zadostili svojim imperalističnim apetitom.

Jasne besede maršala Tita, so jim izbile iz rok tudi to »orožje«. Ne po besedah, po dejanjih je treba soditi zaveznika. In prav Jugoslavija je bila tista, ki je doslej vedno dokazala, da zna ceniti prijateljstvo in zaupanje, medtem ko se Italijani s tem ne morejo ravno ponahati.

Ko je inozemski tisk komentiral govor maršala Tita, je posebno pozitivno ocenil jasno in realno stališče od zgoraj omenjenih problemov. Na splošno je ta govor v političnih krogih odjeknil zelo pozitivno. Kar pa je najvažnejše, vodilnim ljudem v Italiji je še enkrat jasno povedal mnenje vseh Jugoslovancev: nismo mešetarji, nočemo nobenega licitiranja, pripravljani pa smo s poštenimi medsebojnimi razgovori rešiti vsa koščična vprašanja.

Maršal Tito med govorom v Beramu

hrušč in trušč s katerim že več kot leto dni licitirajo za Trst, slej ko prej vendarle imel vsaj delen uspeh.

Odločne in preudarne besede tovariša Tita, so znova vse te upe razbile. In prav tak odgovor je bil potreben iz dveh razlogov. Spričo vse večjega vmeševanja Italije v tržaško upravo (z odobritvijo zasedbenih sil v anglo-ameriški coni), so se razmere v katerih žive Slovenci v Trstu tako poslabšale, da jih lahko primerjamo samo še z razmerami, pod kate-

v doslej čisto slovenske kraje. Na milijarde lir trosi italijanska vlada letno za gradnjo stanovanjskih naselij za te priseljence. Do sedaj so zgradili ali pa še grade stanovanjska naselja v Sv. Križu, Proseku, na Opčinah in pri Devinu, v Štivanu — izrazito slovenski vasi v coni A so že lani zgradili naselje za italijanske ribiče itd. Skratka, uporabljajo se stare, preizkušene raznarodovalne metode fašističnega režima. Namesto, da bi mešani narodnostni sestav STO pripo-

Druga plat zvona

Filmi filmskega arhiva, med njimi »Žena mojih sanj« (ne »dama...«), ki je bil predmet kritike tovariša »D« v »Glasu Gorenjske« dne 30. maja, predstavljajo zbirko kaj raznovrstnega arhivskega blaga, ki ga filmski arhiv predvaja le kot študijski material. Name njen je tistim interesantom, ki v njem ne iščejo samo kvalitete, katere taki filmi res večinoma nimajo, posebno, če jih gledamo z današnjimi očmi in presojo po sodobnem okusu. Nikakor večine tega blaga ne moremo primerjati in vrednotiti z današnjimi merili, kljub temu pa utegnejo kot material v razvoju filmske umetnosti predstavljati zanimiv dokument dobe, v kateri so nastali. Le s tega stališča, ki ga predavatelj poudari ob začetku predstav, je treba presojeti te filme. Filmski arhiv predvaja torej redko študijsko gradivo, ki ni dostopno vsak čas in vsakomur in že to samo dejstvo loči take predstave od ostalih, s sodobnim programom.

Ti filmi so zaradi svoje starosti do precejšnje mere »znanhani« in je treba nanje izredno paziti. So pa nenadomestljivi, zato imajo v svetu visoko ceno; samo za »Imenisee« ponujajo vsoto 10.000 DM. Razume se da takratna dramaturgija in tehnika še daleč zaostajata za današnjo, kakor, če je dovoljena primerja, stari modeli železniških lokomotiv za današnji superstroji. Zaradi tega pa oni niso zgubili določene vrednosti, oziroma so postali celo redkost, ki je zgodovinsko nenadomestljiva. Zato so očitki dobronamernega kritika D., kakor jih sicer razumemo, vendarle dokaz piščeve subjektivne občutljivosti in zato stvari krivični ter ustvarjajo videz nekakšne diverzije filmskega društva.

V vseh kinotekah sveta predvajajo samo filme, ki niso več v rednem prometu. Vmes je prav mnogo takih, ki jih je mogoče predvajati samo publiki s pravim razumevanjem za namen kinotek, ki se morajo iz dohodkov tudi vzdrževati, nakupovati in množiti svoj arhiv ter ga varovati tako, kot zahtevajo predpisi. Film »Žena mojih sanj« in vrsto drugih, si je letošnjo zimo ogledalo veliko število ljubljanske publike, ki je pravilno razumela namen takih predstav. Filmski arhiv je našo ustregel še Kranjčanom, ker je bilo slišati očitke, da ima Ljubljana vsepovsod privilegije, podeljeval pa se zapostavlja. Tako je prišlo do študijskih predstav tudi v Kranju, kar pa se zdi kritiku D. vsilje-

vanje problematičnega blaga. Tako je torej sedaj videti, da v Kranju tega namena nismo dovolj poudarili in popularizirali, da se je celo kritik, sicer dobronamerno, spopadel z umišljenim nasprotnikom. V Beogradu n. pr. ima Kinoteka redne filmske predstave, o katerih poroča kritika z ozirom na stališče, ki smo ga navedli tu in nikomur ne pade v glavo, da bi zaradi takih filmov krivil Kinoteko, ki z njimi interesantom postreže. Tako je tudi drugod. Podpreti v ocenah ali poročilih prizadevanja filmskega arhiva s pojasnjevanjem svoji publiki, še bližje označiti specifično posameznih filmov, dopolniti študijsko vrednost takih

kinotečnih predstav, ne pa ustvarjati psihoze in očitati nekakšne reakcionarne namene »gospode« pri Društvu slovenskih filmskih delavcev — to naj bi bil po našem mnenju smisel takih poročil.

Toliko v blagohotno pojasnilo, da bo javnost slišala tudi drugo plat zvona. Razume se, da po vsem tem podobnega poskusa, brez temeljitih predhodnih razgovorov, v Kranju ne bomo več tvegali. K temu nas sili zgrešeni odnos do študijskih predstav našega filmskega arhiva.

Sekcija filmskega arhiva pri Društvu slovenskih filmskih delavcev

Sprehod po Kranju

V Kranju zadnje čase na vseh koncih in krajih kopljejo, popravljajo hodnike, ceste, najlepšeje izgled mesta, tako da bo nemara Kranj v nekaj letih tudi s svojo zunanostjo in urejenostjo dokazoval, da je metropola Gorenjske. Vendar bo treba dotlej še marsikaj popraviti in odstraniti.

Naj navedem samo nekaj stvari, ki mestu niso v čast. Začnimo pri železniški postaji. Prehod čez tirnice pred kolodvorom je za sedaj še precej neroden. Premikanje tovorov po slepem tiru čez cesto je nevarno in bo nujno čimprej postaviti zapornice, ali slepi tir prenesti. Lepo je, da je končno cesta od mostu preko Save do kolodvora tlakovana in hodnik urejen. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z ravnicco ob Savi; še zmeraj je zapuščen, vrhu vsega pa jo »kra-

sita« vozova cirkuških ljudi, ki bodo po vsej verjetnosti kmalu dobili domovinsko pravico v našem mestu...

Most čez Savo še vedno nima javne razsvetljave. Kaj nam pomagajo samo lični stebri, na katerih naj bi bile pritrjene svetilke?

Pa pojdemo preko mostu! Na desni strani spet leži kopica najrazličnejših smeti in stare, zavrnjene šare. Delavski dom bo nujno prepleksati in napis Delavski dom — ljudska kuhinja obnoviti ali odstraniti. Ne vem tudi, čemu je potreben na hiši št. 17, na Savskem bregu, še napis Fleischhauer und Selcher?

Na Titovem trgu imamo gostilno LOMO, kar nam pove napis nad vhodom, vendar je na steni še zmeraj videti napis Gostilna Bidovec, pod katerim kuka Gastwirtschaft.

Izložena okna naših trgovskih podjetij so res da že lepo urejena, vendar je še tu in tam videti orumenela vabila na zdavnaj pozabljene prireditve.

V Regincevi ulici so pozabili, da je doba okupacije že dolgo za nami, kajti nihče se ne spomni, da bi napis »Bäckerei Kirschke« odstranil. V oči pa ne bodejo samo takile napisi! Dom JLA jih nima, pa vendar ne vzbujajo v nikomur občudovanja, kajti njegova okna so tako zaprašena, da ne vidiš ne ven ne noter.

Pa pojdemo še v park Svobode. Nasadi in klopi so brez prigovora, ko pa se ozreš za hlep naokrog, zagledaš na stavbi poleg Gorenjske tiskarne napis Kino Talija, pod njim pa z deskami in zaboji zamašena okna in kot spomin na preteklo dogodka stražarsko utico.

Vandalizem v Žirovnici

Takoj po osvoboditvi so v Žirovnici postavili 29 talcem, ki jih je okupator postrelil 1. junija 1942., lčno izdelane spomenike z vzdanimi fotografijami žrtv. Pred nekaj dnevi je neznan vandal s kamenjem uničil 5 fotografij in s tem izkazal spomenike, hkrati pa, čeprav se morda tega niti ni zavedal, pljunil na narodnoosvobodilno gibanje in njegove žrtve. Po vsej verjetnosti gre le za pobalinstvo slabo vzgojenih otrok, ki pa si ga tuje lahko povsem napak tolmači. Fotografije bo nujno popraviti, hkrati pa poizvedeti, kdo je krivec tega barbarstva.

F. Mihovec

Franc Štefe - Miško

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Na Koroško...

Popravek: V zadnji številki se je v tretji stolpec desetega nadaljevanja »Rojstva Kokrškega odreda« vrnila neljuba pomba, ker je tiskarski skrat izpustil kar dve vrstici. Stavek: Za komandanta bataljona je bil postavljen Franc Stružnik-Mejač... bi se moral pravilno glasiti: **Za komandanta bataljona je bil postavljen Franc Šiška-Crto, za politkomisarja Anton Štefe-Kostja, za intendanta pa Jože Stružnik-Mejač.**

V tem času je bataljon odkril in likvidiral poleg Lukanca iz Kovorja, še sedem drugih izdajalcev in agentov. Sredi julija je bataljon v Putehofu uničil tudi velik lesni obrat. Ze pred tem je ta obrat delno onesposobila Kokrška četa, vendar so ga Nemci kmalu obnovili. Da se to ne bi ponovilo, je bataljon uničil električno železnico, s katero so prevažali les iz Medvod na žago, vse žičnice za spravljanje lesa v dolino in žago požgal do tal. S to akcijo je bilo vandalsko uničevanje gozdov v tem predelu popolnoma ustavljeno.

25. julija zjutraj je bataljon med Dupljami in Križi napadel avtomobil z gestapovci iz Kranja, namenjenimi v Trzič. Ker sta oba mitraljeza odpovedala, je bil uspeh le delen. Ranjan je bil en gestapovec. Zvečer istega dne so napad ponovili, to pot na glavni cesti Kranj-Jesenice. Ubili so štiri policijske funkcionarje, med njimi hauptmana Schädliha, komandirja I. smučarske policijske čete z Bleda, avtomobil pa zažgali. Tokrat so prišli do brzostrelke, pištole in torbice s podrobnimi načrti nemškega napada na partizane v Jelovici. Toda, ni še uspelo vzeti vsega orožja, ko so bili že napadeni. Sele iz zaplenjenih načrtov in kasnejših poročil so ugotovili, da je napadeni avtomobil vodil 80-100 avtomobilsko kolono, ki je z gorenjskega predela odhajala v Selško dolino, da bi tam naslednjega jutra

sodelovala v veliki hajki, ki so jo Nemci pripravili zoper partizane na Jelovici.

Omenjenih je le nekaj največjih odredov akcij v prvem mesecu njegovega obstoja. Preveč bi bilo, na tem mestu govoriti o vseh številnih odredovih borbah in akcijah v letu 1942, kajti že našti podatki nam pričajo, da je Kokrški odred v tem času kakor tudi v poznejših letih opravičil svoj obstoj in izvršil vse naloge, ki so se postavljale predenj, posebno še, če pomislimo, da se je moral boriti na sorazmerno najtežjem gorenjskem predelu, kjer so hoteli Nemci za vsako ceno obdržati preko Karavank nepretrgano zvezo s Koroško.

Toda prav v tem času je posegel odred tudi na Koroško. V začetku julija je odšla preko Dolgih njiv na Koroško prva patrulja z nalogo, da poizve za situacijo pri naših severnih bratih, o čemer odred do tedaj še ni imel nobenih točnih poročil. Patrulja se je vrnila 17. julija. Obšla je Selo, Kote, Zelezno Kapljo, Obirsko itd. Poročala je, da so na Koroškem mobilizirani vsi moški od 17. do 60. leta, dalje o velikem odmevu partizanskega gibanja in o neverjetnem pogumu in veri v skorajšnjo osvoboditev. Poročilo navaja tudi strah in preplah hitlerjancev zaradi eventualnega vdora partizanov preko Karavank. Koroško ljudstvo pa je borec povsod z zadovoljstvom sprejelo in se podrobno zanimalo za program osvobodilne borbe. Patrulja je nadalje prikazala nujnost političnega dela na Koroškem, kajti med prebivalstvo se ni prodrla organizacija OF, prav tako tudi literatura ne. Na osnovi teh ugotovitev je štab odreda sporazumno z grupnim poveljstvom odredil, da odide nekaj borecve takoj na Koroško, kjer naj bi politično delali in organizirali OF. Ta naloga je bila poverjena Stanetu Mrharju, ki je z nekaterimi drugimi tovarišji vred odšel sredi poletja preko Karavank. V veliko pomoč mu je bil Ivan Zupane-Johan, doma iz Sel, ki je takoj

po vključitvi Avstrije v II. svetovno vojno zbežal v Jugoslavijo in se že v prvem letu priključil partizanom.

II. bataljon je v tem času znatno pomnožil svoje vrste. Številčno najmočnejše se je okrepila II. četa, ki je štela po mobilizaciji domačinov 50 mož. Mobilizacija je bila izvršena v Stranjah, Sidražu, Ambrožu

Spomenik pod Storžičem padlim borecem

in okoliških vaseh. 5. julija je vstopilo v bataljon preko 20 Dupljancev, med njimi celoten »Dupljski zvon«, dobro znani pevski zbor, ki je bil že od leta 1930 v naprednih vrstah. Ta zbor je prinesel kasneje pomembno razvedrilo v partizansko življenje, posebno ob večernem kramljanju pri tabornih ognjih. Često je nastopal tudi v akcijah po posameznih vaseh. Nekaj dni kasneje se je priključilo partizanom več borecve iz Gorič, prihajali pa so tudi iz Trziča in iz drugih krajev.

18. julija je imel Kokrški odred 5 čet in 2 bataljona. V prvem bataljonu je bilo 92 borecve, v drugem pa 129, brez štaba odreda. Oboroženi so bili z 1 težkim mitraljezom, 7 puškomitraljezi, 3 brzostrelkami, 119 mavzericami, 24 avstrijskimi, 5 italijanskimi in 4 lovske puškami, 30 pištolami in preko 40 bombami. Drugi bataljon je imel 12.599 nabojev za 5 mitraljezov in 75 mavzeric, 342 nabojev za 15 avstrijskih, 217 za 2 italijanski, 60 za lovske puške in 235 za

9 pištol. Za prvi bataljon ni znano število municije, ker je del poročila uničen (podatki o oborožitvi so vzeti iz poročila štaba Kokrškega odreda štabu grupe, pod št. 31, z dne 24. julija 1942. Original hrani muzej NOB).

Takšna borbenost, ne samo Kokrškega odreda ampak celotne grupe gorenjskih odredov, je okupatorja popolnoma zmedla. Spričo tolikšne partizanske aktivnosti je postal povsem nemočen, saj ni niti vedel, kje naj bi partizane pravzaprav napadel, ker so bili le-ti takorekoč vsak dan drugje. Se tako pripravljene hajke niso prinesle zaželenih rezultatov. Strah pred naraščajočim uporom in bes nad lastno nemočjo je privedel okupatorja do popolne podivjanosti. Poslužil se je strahovitega terorja nad civilnim prebivalstvom.

2. julija so Nemci uvedli policijsko uro. Med 20. in 4. uro ni smel nihče iz hiše. Vsak prestopok se kaznuje s strelom brez kakršnegakoli opozarjanja. Uvedenih je še vrsto drugih podobnih ukrepov in to vse, da bi odvrnili prebivalstvo od partizanov. Razen preganjanja in zapiranja se stopnjuje tudi množično streljanje talcev in uničevanje celih vasi. Za vsako partizansko akcijo streljajo, ne več po pet, ampak po 10, 20, 50 ali še več talcev. Tako so samo v juliju, na področju, kjer je napadal Kokrški odred, postrelili preko 200 ljudi in 4 vasi popolnoma uničili. Največ talcev so postrelili v Bistrici pri Naklem, ubili so 59 ljudi, v Crni pri Kamniku 51, v Križah 21, na Golniku 10, v Kovorju 10, pri Sv. Ani 9 itd. V istem razdobju so popolnoma uničili vas Kokro in ob tej priliki postrelili 29 vaščanov in talcev iz Begunj, Huma in Gradišča, kjer so v ogenj zmetali 15 vaščanov. Požgali so tudi Koreno, kjer je 16 vaščanov končalo v ognju; med njimi tudi 71 let stara ženica. Seveda pa tu niso vštet vsi tisti s področja Kokrškega odreda, ki jih je okupator v tem času pobil po raznih zaporih in taboriščih. Sovrag je vse bolj strahotno divjal. Julijski dnevi v letu 1942 bodo ostali v spominu Gorenjcev po pravici kot najbolj krvavo obdobje okupatorjevega divjanja v vsej 4-letni vojni.

Ali bo referendum rešil vprašanje nove šole v Vodichah?

Občinski ljudski odbor Vodice je že lansko leto sprejel v triletni gospodarski načrt tudi gradnjo nove osemletke za področje občine, to je za 16 vase in naselij. Dosedanje tri šole v občini že dolgo ne ustrezajo več, niti glede potrebe širšega pouka in znanja niti v pogledu sanitarnih zahtev. Vedno več vajencev mora hoditi v šolo v oddaljeni Mengeš in Senti. Z dograditvijo šolskega poslopja pa bi lahko imeli pouk v novi šoli. Ker je kraj pretežno agraren, bi lahko v zimskem času v šoli ograničili tudi kmečko-gospodarsko in gospodinjstvo tečajev.

Šola v Vodichah ima le tri učilnice. Poslopje je zgrajeno pred 100 leti in ne ustreza higienskim predpisom. Zgrajeno je v smeri, kjer je najmanj sončne svetlobe, v lesu je go-ba, odvodna kanalizacija je neurejena. Šola v Senkoveh tur-nu je enorazrednica. Nahaja se v poslopju, ki je last župne cerkve Vodice. Učilnica je na severni strani, mrzla, vlažna, sonce sploh ne posveti v vanjo.

Prav tako je šola v Skaručni.

Sedanje število šoloobveznih otrok je 284, že v nekaj letih pa bo to število naraslo na 400.

Iz vseh teh podatkov se jasno vidi, da je nova šola vodiški občini več kot potrebna. Zato je tembolj nerazumljiv odpor predsednika in nekaterih članov ljudskega odbora v Vodichah proti gradnji nove osemletke.

Otroci teh vasi so sedaj prikrajšani za tisto znanje, ki bi ga nujno morali imeti, bodisi za umno delo na kmetih, za izučitev v obrti ali pa za nadaljnje šolanje v višjih šolah. O takih problemih in pomanjkljivostih je obširno in tehtno razpravljala tudi Okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica, ki je na eni izmed zadnjih sej sprejel pomembno resolucijo glede izboljšanja šolstva v okraju.

Vse te stvari je ugotovil tudi prejšnji občinski ljudski odbor v Vodichah, ki si je zadal kot eno prvih nalog, zgraditi osemletno osnovno šolo. Okrajni ljudski odbor je za pripravljala dela v letošnjem letu

odobril 1.200.000 din. Tudi prebivalci, ki so se posebej v ta namen zbrali na zborih volivcev, se z gradnjo strinjajo. Tako so obljubili 450 prn lesa, kolektiv Opekarnice Vodice 100 tisoč zidakov, množične organizacije bi prispevale z denarjem in prostovoljnimi delom 1.600.000 din, obrtniki in strokovni delavci bi opravili brezplačna dela v vrednosti najmanj 750.000 din, nekaj sredstev pa bi dobili tudi iz fonda za samostojno razpolaganje v podjetjih. Za ostale investicije pa bi poskrbel okraj. Z odločno voljo in prepričevalnim delom Občinskega ljudskega odbora in s sodelovanjem množičnih organizacij bi lahko vrednost prostovoljnega dela in prispevkov v materialu še povečali.

Ko pa je bilo potrebno pričeti s pripravilnimi deli, so se pojavile nepričakovane ovire. Zastopniki vasi, ki so se zbrali v komisiji za lokacijo prostora za novo šolo, so se strinjali s predlaganim prostorom, do katerega bi imeli otroci iz najoddaljenejših vasi največ 3,5 km hoje. Občinski odbornik — zastopnik vasi Vodice pa se z lokacijo ni strinjal. Zahteval je, da se šola zgradi v Vodichah, dasi bi v tem primeru otroci iz drugih vasi imeli 7 km do šole.

Zaradi lokacije prostora so se začele razprave in prepire. Zbor volivcev v Vodichah je na pobudo občinskega odbornika sprejel sklep, naj se glede prostora izvede referendum. Občinski ljudski odbor Vodice je predlog za referendum poslal Izvršnemu svetu LRS, ki ga je tudi odobril.

Ali bo sedaj referendum rešil vprašanje gradnje nove šole v Vodichah? Zadnja seja občinskega ljudskega odbora je pokazala, da odbor vodi nenačelno in oportunistično politiko. Če po tem, ko jim je Izvršni svet LRS odobril izvedbo referenduma, kje naj stoji nova šola, so odborniki ponovno zagovarjali obnovitev starih šol, predsednik pa je bil celo pripravljen razveljaviti vse sklepe prejšnjega odbora o gradnji nove šole. V štiriurnem prekanju, ali naj se referendum izvede ali ne, je odbor s predsednikom na čelu dokazo-

val, da ne more prevzeti odgovornosti pri gradnji šole, kritiziral okraj, ki je odobril le 1.200.000 din v letošnjem letu (zelo dobra je bila pripomba tajnice, da še teh sredstev ne bodo mogli letos porabiti, če se bodo še kaj časa pripravili) in v prihodnjem letu lahko prevzame vse breme na njihova pleča itd. — tako bi bilo torej osnovno postaviti v referendum vprašanje, ali naj se šola sploh gradi ali ne.

Prisotni zastopniki množičnih organizacij so ostro kritizirali stališče odbornikov, njihovo bojazan, omahljivost in odpor proti gradnji nove šole, proti kateri so le tisti ljudje, ki imajo interes, da ostane narod še nadalje zaostal, in tisti vaški mogotci, ki lahko pošiljajo svoje otroke v ljubljanske šole. Po njihovem prepričanju bi Občinski ljudski odbor lahko to vprašanje rešil brez referenduma, ki najbrž ne bo pripomogel k razčiščenju.

VI. zasedanje OLO Kranj

Slabo komercialno poslovanje

Ostri ukrepi proti gospodarskemu kriminalu - LOMO Tržič zahteva, da se dela v ljubljanskem predoru čimprej nadaljujejo

V sredo dopoldne je imel OLO Kranj šesto skupno sejo obeh zborov. Zasedanje je otvoril podpredsednik okraj. Ljudskega odbora in predsednik gospodarskega sveta tov. Dušan Horjak. Glavna točka dnevnega reda je bilo poročilo o delu okrajnega gospodarskega sveta. Obširno razpravo o tem je podal tov. Horjak, ki je kritično pregledal delo posameznih odsekov. Govoril je o problemih, ki so se pojavili pri izpolnjevanju družbenega plana za leto 1953. Problemi nastajajo predvsem zato, ker podjetja nereditno odvajajo akumulacije in so nekatera odvedla komaj 6% letne akumulacije. Nasprotno pa je tovarna gumijastih izdelkov »Savak« odvedla že 89% letne akumulacije. Velik del krivde za tako slabo odvajanje akumulacije nosijo slaba komercialna vodstva v podjetjih, ki ne znajo plasirati svojih izdelkov na trg. Tak primer je kranjska tek-

nju tega vprašanja, in je bil postavljen bolj za zaviranje, kot pa za rešitev tega vprašanja.

Sele pod ostro kritiko in pritisksom mnenja zastopnikov množičnih organizacij je Občinski ljudski odbor v referendum postavil tista vprašanja, zaradi katerih je bil tudi odobren od Izvršnega sveta LRS.

Nekaj gnilega je v deželi Danski! To velja za občino Vodice, kjer se gotovi ljudje bore proti šoli, izobrazbi in tistim progresivnim silam, ki bi enkrat za vselej obračunale z vodilskimi čudeži, mračnjastvom in odporom proti soc. družbeni ureditvi.

To pa je tudi resen opomin in bojni klic vsem tistim naprednim silam, ki se v občini Vodice bore za novo šolo, pravo in za tako delo Občinskega ljudskega odbora, ki bo v interesu napredka in graditve lepše bodočnosti.

—fp—

Razgovor s tov. Bračičem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Radovljici ne smemo graditi blokov, ker je turistični center z vilami. Zaradi tega si bomo pomagali z gradnjo dvo-stanovanjskih hiš, tako imenovanih dvojčkov. Če bomo z delom tako resno nadaljevali, bomo stanovanjsko krizo rešili prihodnje leto do jeseni. Naj vam še povem, da bomo barake nasproti kopališča še letos podrli, na prostoru pa zgradili fizikturni park. Dokler ne rešimo stanovanjskega vprašanja, pa je vsak dotok gostov v naš kraj nemogoč. V Radovljico je vsaki prihajalo do 1500 leto-višarjev na odhiti, sedaj pa ni nikogar, saj imamo samo nekaj nad 50 prenočišč v domu Slavka Šlandra. Vse privatne sobe pa imajo stanovanjski urad.

Precej podobna slika je na Bledu, z razliko, da imajo tam okoli 3000 sob za letovišarje. Zato pa stanovanjski problem ni nič lažji, ker stanovanjski urad, da štiti letovišarski prostor, zavrne vsako prošnjo. Prav tako kot v Radovljici, bomo tudi na Bledu morali graditi dvojčke.

Imate težave s stanovanjski-mi vprašanji?

Kje jih pa nimajo. To vprašanje je tudi pri nas zelo pe-reče in ga OLO z vso resnostjo rešuje. S številno priselitvijo je nastala gneča in zaenkrat ljudje res nimajo kam iti. V

Kakšne bodo ostale investicije v okraju?

Predvsem mislimo elektrificirati vse gorske vasi, kjer se nimajo elektr. toka. Zgraditi nameravamo vodovod po vseh krajih, kjer ga do danes ni. Poseben problem je blejska kanalizacija, ki ga bomo prav tako rešili.

Kakšno je stanje gozdov v okraju?

V začetku leta so bile izračunane kvote za dovoljen posek. Seveda se privatniki teh niso držali in so sekali visoko preko dovoljenja. Kontrola nad sečnjo je kaj težko izvedljiva, ker nimamo za to ljudi. Prav tako smo pre malo pazili na racionalno izkoriščanje gozdov tud v državnem sektorju. Kvote dovoljene sečnje so bile zaradi potreb prekoračene prav v vseh občinah. Zato bomo ustavili izdajo dovoljenj za sečnjo ter dovolili posek v res najnujnejših primerih. Imeli smo namen pogozditi obširne predele, vendar nismo dobili preko 200 tisoč sadik smreke, ki smo jih naročili. Tako smo si pomagali s črnim borom, kostanjem, jesenom in bukvi-jo. V gornjesavski dolini pa smo posejali seme smreke in macesna.

V obmejnem pasu se je pojavil lubadar in okužil obširna področja. Ker se okužba širi še naprej, bo okraj formiral ekipo delavcev, ki bo podrla in verjetno požgala vsa okužena drevesa, ne glede na lastništvo. Spravljanje lesa v dolino bi bilo zaradi težko dostopnega terena neizvedljivo, zato bomo morali storiti omejnjeni ukrep.

Odkod boste črpali finančne vires za vsa ta predvidena dela, ki ste jih našli?

Sredstva bomo črpali v večini iz različne akumulacije med republiko in okrajem ter iz davka na plače. Prav tako mislimo, da nam bodo podjetja iz svojega fonda za prosto razpolaganje nakazala denar. Moram povedati, da nam je jese-niška železarna v ta namen že nakazala 200 milijonov.

Zelim načeti še en problem, ki ga bomo morali v najkrajšem času rešiti. — Iz zemljiškega sklada, ki je last splošnega ljudskega premoženja, so občine razdelile zemljo med delavce. Le na ta način bo skupnost dobivala pridelke iz zemlje, ki je, kot rečeno, last splošnega ljudskega premoženja.

Obdobniki so razpravljali tudi o problemu obrtnikov in šušmarjev ter o vajencih. Na vsak način je treba preprečiti cehovsko izkoriščanje vajencev, ki morajo pri nekaterih obrtnikih delati tudi po 37 ur preko določenega tedenskega delavnika. Zato bo Okr. ljudski odbor izdelal učne načrte, ki bodo točno opredelili za vsako leto posebej, kaj morajo vajenci v treh letih učne dobe znati.

V razpravi o stanju gostinstva in turizma je tovariš Ogrizek dejal, da gostinstvo v Kranju zaenkrat nima nobenih perspektiv. Edini hotel ima zasedene tujske sobe po svojih uslužbencih, ostala dva pa sta zasedena po drugih ustanovah in formacijah. To vprašanje je treba na vsak način čimprej rešiti, drugače gostinstvo in turizem v doglednem času še vedno ne bosta prišla na zeleno vejo.

Predsednik LOMO Tržič tovariš Cerar je vložil na okrajnem zasedanju petico, v kateri Tržičani zahtevajo, da OLO izposluje pri Izvršnem svetu v Ljubljani, da se takoj prične z zaključnimi deli v predoru pod Ljubeljem, drugače gospodarske škode, ki nastaja zaradi pronicanja vode, ki razjeda dozdane objekte v predoru, ne bo mogoče več popraviti. O tem naj bi se obvestila avstrijska vlada, da se bo tudi z druge strani pričelo z deli.

V nadaljevanju zasedanja so ljudski odborniki razpravljali o več pomembnih zadevah. Pretresali so odlok o razlastitvi v Mavčičah in Naklem, proglasili lekarno v Škofji Loki za ustanovo s samostojnim finansiranjem in potrdili cenik zdravstvenih uslug Okrajnega zdravstvenega doma v Kranju. Izvoljen je bil nov sodnik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Ko je govoril o trgovski mreži, je poudaril, da je trgovina organizacijsko sicer dobro urejena, da pa oprema lokalov ni najboljša in da bo na ureditev izlozob treba še bolj paziti.

Posebno poglavje zasedanja je bila razprava o gospodarskem kriminalu. Vsi ljudski odborniki so bili mnenja, da je treba proti gospodarskemu kriminalu uvesti najstrožje ukrepe, kajti le na ta način bomo lahko preprečili ogromno gospodarsko škodo. V ta namen so odborniki izvolili iz svoje srede posebno komisijo z nalogo, da pregleda vse zaenkrat poznane primere gospodarskega kriminala in jih preda javnemu tožilstvu in sodnji v postopek. Ne sme se več zgoditi, da bi obsojenec zaradi tatvin v podjetju po prestani kazni, ko ni dobil službe, padel na breme socialnega skrbstva, kot se je zgodilo v Tržiču.

Več vzgojnega dela

Občinska konferenca SZDL na Jesenicah

Zadnja občinska konferenca predvsem za prevzgojo član-SZDL na Jesenicah se je močno razlikovala od dosedanjih podobnih sestankov. Po poročilih, ki so bila, žal, le preveč polna hvale, ne pa tudi konstruktivne kritike, se je razvila živahna diskusija, v kateri so delegati analizirali uspehe in neuspehe, opozarjali na pomanjkljivosti in razpravljali o bodočih delovnih prijemih SZDL na Jesenicah.

Ceprav poročila niso bila popolna, smo iz njih razbrali, da je bilo delo SZDL na področju Jesenic lani uspešno. Osnovne organizacije so postale pri delu samostojnejše in prizadevnejše. Zlasti so se odlikovale organizacije na Javorniku, Podmežaklju, Plavžu in Hrušici, katerim je konferenca izrekla priznanje.

Razprava je dokazala, da bo nujno posvetiti več pozornosti problemom družbenega upravljanja in politično ideološki vzgoji članstva, zakaj v tem pogledu je bilo na Jesenicah doslej marsikaj narobe. Gre

predvsem za prevzgojo član-SZDL na Jesenicah se je močno razlikovala od dosedanjih podobnih sestankov. Po poročilih, ki so bila, žal, le preveč polna hvale, ne pa tudi konstruktivne kritike, se je razvila živahna diskusija, v kateri so delegati analizirali uspehe in neuspehe, opozarjali na pomanjkljivosti in razpravljali o bodočih delovnih prijemih SZDL na Jesenicah.

Gospodarske novice

V okolici Turjaka, Cajnarja in Karloviča na Dolenjskem so naši geologi odkrili velike količine železne rude, ki vsebuje 10 do 30 odstotkov železa in kakšnih 25 odstotkov boksita. V laboratorijih Geološkega zavoda LRS bodo proučili postopek, kako bi na povsem preprost način ločili železno rudo od boksita in dobili uporabljivo rudo za naše železarne, boksit pa bi prišel prav našim tovarnam glin in aluminija.

Pri začetnih delih nove avto-mobilske ceste Zagreb — Reka

Koloradski hrošč po vsej Gorenjski

Največ ga je v Poljanski dolini in v okolici Kamnika, najmanj pa v radovljiškem okraju

Po vsej Gorenjski se nam obeta dobra letina krompirja, samo... Samo koloradski hrošč, ta največji sovražnik krompirjevih nasadov, lahko odvzame gorenjskemu kmetu njegov najvažnejši pridelek, njegov kruh. Ta nevarnost je letos morda še večja kot lani, posebno tam, kjer so na uničevanje tega škodljivca v prejšnjih letih pozabili. Posebno Žirovci in Smedneci v kranjskem okraju ter Radomeljani in Vodičani v severnem kotu ljubljanskega okoliškega okraja bodo letos zaradi svoje »pozabljivosti« imeli polne roke dela, če bodo hoteli krompir pridelati zase. Letos bo uničevanje koloradskega hrošča marsikje težje kot prejšnja leta tudi zato, ker od obilnega dežja namočena zemlja ni tako prikladna za preglede.

Kar pogledno podatke o okuženih parcelah na Gorenjskem v letošnjem letu in jih primerjamo z lanskoletnimi, pa bomo videli, da se je povsod, kjer so lani uničevali koloradskega hrošča, stanje popravilo, tam pa, kjer so to akcijo zanemarili, zelo poslabšalo. V kranjskem okraju je bilo lani okuženo 17 odstotkov vseh krompirišč ali 293 ha obdelovalne površine v vseh 22 občinah. Zaradi dokaj dobro organizirane akcije proti temu škodljivcu, se je letos stanje močno popravilo. Do sedaj so našli koloradskega hrošča samo na 119 parcelah ali 31,71 ha obdelovalne površine. Najdeno je bilo 1681 hroščev, 309 ličink in 3045 jajčec. Večina okuženih parcel pa odpade na Poljansko dolino, od Žirov do vključno Šk. Loke, in na območje občine Smednec, kjer lansko leto za akcijo proti koloradskemu hrošču niso imeli pravega zanimanja. Žirovci so se uprli celo, da kupijo škropilnico, da bi vsaj s škropiljenjem zatrli tega škodljivca.

Mnogo bolj nevarne okužbe so letos odkrili v ljubljanskem okoliškem okraju. Pri dosedanjih množičnih pregledih krompirišč so našli v Vodichah 2000 hroščev, v Mevdodah 500, v Tuhinju 309, v Radomljah 560, v Moravčah 121, Domžalah 62, Kamniku 39, Mengšu 52, Motniku 18 itd., razen tega pa seveda na tisoče ličink in jajčec. Vse kaže, da so lani kmetje v kamniškem okolišju akcijo proti koloradskemu hrošču močno podcenjevali. Seveda je treba povedati tudi, da za borbo s koloradskim hroščem niso dovolj »oboroženi«, saj jim primanjkuje motornih in ročnih škropilnic. Primanjkuje pa tudi dobre volje posameznih občinskih ljudskih odborov, da bi gmotno podprli akcijo proti temu škodljivcu. Tako je npr. kmečka del. zadruga »Dan vstaje« iz Komende izdelala načrt za škropiljenje krompi-

rišč v vsej občini, občinski odbor pa ji je brez kakršnegakoli razloga odklonil vsako pomoč in tako akcijo občutno zavrl. Odnose med kmečko delovno zadrugo in občinskim odborom v Komendi bo kazalo obdelati v posebnem članku. Že samo dejstvo, da noben član občinskega ljudskega odbora, čeprav so po večini kmetje, ni vključen v zadrugo, nam jasno pove, zakaj tak odnos odbora do te akcije.

V radovljiškem okraju so koloradskega hrošča do sedaj našli res samo v vaseh Poljšica in Podvin. S tem seveda še ni rečeno, da se ne more pojaviti tudi drugje, zato je treba še naprej skrbno paziti na krompirjeve nasade tudi v drugih občinah.

Zakaj je eksplodirala peč v jeseniški železarni

Da nesreča nikoli ne počiva, je opozorila delovni kolektiv Železarne in druge Jeseničane močna eksplozija ter oblaki dima, ki so se valili iz visokih peč. 29. maja 1953 okrog 11. ure dopoldne je nastala močna eksplozija na visoki peči v Železarni, pri čemer je izgubil življenje prvi topilec Franc Velikonja, drugi topilec Avgust Grohar in delavec na livnem polju pa sta odnesla lažje opekline.

Do nesreče je po naknadnih ugotovitvah prišlo zaradi tega, ker je do hladilnika, ki je vgrajen pri prehodnem očesu visoke peči, zaradi okvar šamotne obloge v notranjosti peči, prišlo tekoče železo. Železo je v trenutku razjedlo steno hladilnika, tako da je tekoča ma-

sa železa prišla v dotik z vodo, ki cirkulira v hladilniku. Pri tem se je začel razvijati pokalni plin, ki je eksplodiral s tako silo, da je peč razneslo in da je prišlo do prodora in do izbruha več ton tekoče železne mase.

Take ali slične okvare v notranjosti visoke peči ni mogoče predhodno opaziti in tudi niso v vzročni zvezi s starostjo peči. To se pravi, da lahko pride do takih ali sličnih okvar tudi pri sorazmerno novih pečeh ter se to dogaja tudi v visoko razvitih industrijskih državah. Zato je posebna previdnost pri tem delu nujno potrebna.

Pregledi so važni zlasti v tem času, ko se hrošč množi. Zato z vso resnostjo na delo!

Učenci Metalurške šole so igrali „Revizorja“ Za kaj pravzaprav gre?

KULTURNE
NOVICE

Jeseniško Mestno gledališče je letošnjo gledališko sezono zaključilo, toda gledališka vrata se še vedno odpirajo. Minulo soboto, nedeljo in torek so učenci Metalurške industrijske šole uprizorili tu Gogoljevega »Revizorja«, te dni prirejajo gojenci jeseniške glasbene šole javno produkcijo, za Dan učencev v gospodarstvu pa pripravljajo učenci Vajeniške šole A. Linhartovo »Županovo Micko«. V posezoni se uveljavlja torej mladina.

Učenci jeseniških šol se predstavljajo javnosti z v resnici dobro naštudiranimi deli. »Revizorja« so naštudirali učenci Metalurške industrijske šole v režiji svojega učitelja Janeza Svoboljaka. S študijem so pričeli v začetku drugega polletja in imeli skupno nič manj kot 52 vaj. Po zamisli in scenariju Matevža Šuštarja so izdelali pod vodstvom inštruktorja Zvoneta Špeca tudi kulise. Komedijo so dobro naštudirali in je bilo videti, da je vložil režiser v delo mnogo truda. Boljše od moških, so bile podane ženske vloge. Odlikovale so se: Jožica Kolblova v vlogi Ane Andrejeve, Slavica Zupančičeva v vlogi Marje, pa tudi Praprotnikova, Smolejeva in Kozeljčeva niso bile dosti slabše. Med moškimi je bil najboljši mestni glavar, ki ga je igral Franci Pogačnik. Škoda le, da je prehitro in zaradi tega nerazločno govoril. Predvsem je ugaljal Ignac Smolej, ki je dokazal izreden igralski talent. Tudi Edo Kavčič se je v vlogi »Revizorja« odlično vživel.

V splošnem je nekoliko motila izgovarjava in barva glasov (nekateri se niso mutirali) ter premladostno maskiranje. Slednje je bilo opaziti predvsem pri igralkah; najbolj pri Ani Andrejevni, ki se po letih ni ločila od svoje hčerke. Dramska skupina Metalurške industrijske šole pod vodstvom Janeza Svoboljaka zasluži za uprizoritev »Revizorja« vse pri-

Prizor iz Gogoljevega »Revizorja«

znanja pa gre Jeseničanom, ki dvorame pri nobeni predstavi niso polno zasedli. Če že ne stalna gledališka publika, bi morali podobne prireditve podpreti starši in vzgojitelji in z udeležbo dati priznanje mladim igralcem. Upati je, da bo dramsko skupino jeseniške Metalurške šole bolj razumeli okoliški kraji, kamor pojdejo mladi igralci gostovat.

Res je bilo tako. Ko so učenci Metalurške industrijske šole minulo nedeljo gostovali v

Poljanah, da se cerkev v Poljanah mora do 1. julija izseliti iz sedanjih prostorov v Prosvetnem domu, še vedno upirajo izselitvi, da pravzaprav pljujejo v lastno skledo. In vendar je temu tako! Natolcevanje, da se s tem hoče preprečiti verske obrede, ne drži. Nasprotno, občinski ljudski odbor je pripravljen začasno odstopiti prostore v Mladinskem domu na Hribu. Torej, za kaj pravzaprav gre? Objektivno pogledano, za namerno zaviranje kulturno-prosvetnega dela v občini, ki pa ne gre nikomur drugemu v škodo kot občanom samim.

Potreba po prosvetnem domu v Poljanah je namreč res velika. Vsa občina nima primernega doma. Kulturno društvo zato ne dela tako kot bi lahko. Igralska družina, pevski zbor itd. ne najdejo pravega prostora niti za vaje, kaj šele za nastope. Z eno besedo, dom bi bil edino kulturno žarišče v občini. Razen tega bo z izselitvijo cerkve iz kulturnega doma rešeno še eno pereče vprašanje. V domu bodo lahko stanovali prosvetni delavci, predvsem profesorji nižje gimnazije, ki do sedaj nimajo primernih stanovanj. Njihove stanovanjske prilike so celo tako slabe, da Svet za prosveto in kulturo pri OLO Kranj resno razmišlja, da bi gimnazijo v Poljanah uknil. 18 sob, ki bi jih z dograditvijo kulturnega doma dobili, bi ta problem odstranilo z dnevnega reda, poljanskim otrokom pa še v naprej omogočilo nadaljevanje šolanja v lastni vasi.

Razstava v Križah

V dneh 6., 7. in 8. t. m. je priredila petrazredna osnovna šola v Križah razstavo šolskih izdelkov. Lepo in sistematično so bili razvrščeni zvezki spisovnih in računskih nalog ter lepopisja, risbe in dekliška ter deška ročna dela.

Sledila sem izdelkom iz najnižjega do najvišjega razreda. Vsa ročna dela so bila lično in skrbno izdelana, od najpreprostejšega vezanja v nižjih do zahtevnejših vezanin v višjih razredih. Dekleta so izvezla okusne prtičke in prte, kvačkane čipke in zavese. Mnogo je bilo narodnih vezanin. Med snežno belino dekliških izdelkov so stale male hišice, košarice in škatle, ki so jih fantiči sešili iz razglednic ali spletili iz slame.

Risbe so bile pripete po stenah: s svčnikom narisane v prvem, z barvnimi svinčniki v višjih in z vodnimi barvami v petem razredu. Zelo lepi so bili raznobarvni ornamenti ter slike s tušem.

Razstava del delavskih in kmečkih otrok je bila vzorec ploid celoletnega neumornega truda kriškega učiteljstva.

Razstava v Križah

V času, dokler se ne zgradi nova cerkev, pa bi se cerkveni obredi lahko nemoteno, prav tako kot v prosvetnem domu, opravljali v že omenjenem mladinskem domu. Tudi o gradnji nove cerkve se precej govori. Kaže, da prav tako tu situacija ni »čista«. Posamezniki se namreč navdušujejo, da bi se cerkev postavila na temeljih stare, ki je porušena, čeprav je strokovna komisija ugotovila, da so temelji od eksplozije tako omajani, da ne morejo nositi niti polovico manjše stavbe. Zakaj ravno na starih temeljih? Zaradi nagajivosti? Mar ni vseeno, če cerkev stoji nekaj minut proč od stare, na svetu, ki ga je spet pripravljen odstopiti ljudski odbor? Morda posameznikom ni to vseeno zato, ker bi se preko prostora, kjer je stala stara cerkev, dalo speljati edino pregledno cesto skozi Poljane.

J. Ž.

Velika kulturna manifestacija v Borovljah

Ne moremo reči, da prosvetna društva na Koroškem niso delavna, vendar jim že dolgo ni uspelo pripraviti tako kvalitetne in vsebinsko bogate kulturne prireditve, kakor preteklo nedeljo.

V Borovljah so pod vodstvom našega znanega pevovodje in komponista Radovana Gobca nastopili združeni moški in mešani pevski zbori iz najrazličnejših koroških vasi s slovenskimi narodnimi pesmimi. Igralska družina slovenskega prosvetnega društva »Dobrač« iz Brnce v Žiljski dolini — ena najboljših in najbolj delovnih na Koroškem — pa je v režiji tovariša Silva Ovšenka iz Zirov postavila na oder znano Bučarjevo opereto »Studentje smo«. Pri opereti je sodeloval tudi 18-članski orkester z Jesenic, ki ga sestavljajo gojenci Glasbene šole in jeseniške »Svobode«, ter deset baletk z jeseniške gimnazije.

Ubrano petje zborov, še bolj pa operetnih solistov, in odlično naštudirani baletni vložki so gledalce tako navdušili, da se je v nabito polni dvorani od časa do časa razlegal oglušljiv aplavz. Studentovo pesem ob koncu predstave je moral zbor z orkestrom vred ponoviti, publika pa je medtem po taktu ploskala.

Predstavo si je ogledalo okoli 600 ljudi. Čeprav je v nedeljo deževalo, si videl v dvorani poleg slovenskega učiteljstva in boroveljskih ter okoliških socialistov tudi boroveljskega župana, Slovence iz Sel, Slovenskega Plajberka in iz vse Rožne doline. Celo marsikoga,

Dovjem, je bila dvorana nabito polna. To je mlade igralce tako razveselilo, da so »Revizorja« to pot najbolj podali, čeprav je dovški oder manjši kakor jeseniški.

P. U.

ki ne zna več slovenski, je val obiskovalcev potegnil s seboj...

Moremo trditi, da se je kulturna prireditev spontano razvila v mogočno kulturno manifestacijo. Publika je nastopajočim skoraj zasula s cvetjem in jih prosila, naj pridejo gostovat tudi v druge kraje Sklenjenjo je, da bodo prireditve ponovili v juliju v vseh večjih krajih Žiljske doline.

Javna produkcija jeseniške glasbene šole

Ko so dobile Jesenice že drugo leto po osvoboditvi državno Glasbeno šolo, je marsikdo posumil v uspeh le-te, zakaj šola ni imela razen ravnatelja, prof. Bože Černivčeve, nobenega

spehe, ki jih interno dokazuje tudi med prestopnimi izpiti.

Na letošnji javni produkciji so prvi nastopili gojenci nižjih treh razredov, ki se uče violine, violončela in klavirja, in se od-

Černivčeve na čelu zasluži res priznanje za uspešno glasbeno vzgojo jeseniške mladine.

Z II. javno produkcijo pa ni bilo zaključeno le letošnje šolsko leto. Na tej produkciji so se gojenci in predavatelji poslovlili od svoje ravnateljice, prof. Černivčeve. Prirčne besede člana predavateljskega zbora in zastopnika gojencev ter številni šopki in darila so dokazali, da Černivčeva ni bila le dober strokovni vodja, temveč tudi dober tovariš in skrben vzgojitelj, priljubljen med gojenci in predavatelji pa tudi med vsemi drugimi Jeseničani, ki cenijo glasbo.

Jeseniški glasbeni šoli želimo tudi v bodoče podobnih uspehov, prof. Černivčevi pa na novem službenem mestu tako plodno žetev, kakor jo je imela na Jesenicah. Veseli bomo, če se čimprej vrne med nas!

Profesorjski zbor jeseniške glasbene šole

stalnega predavatelja. Vendar so bili na tem zavodu že prvo leto nepričakovano lepi uspehi, ki so se spričo prizadevnega in sposobnega vodstva in dobrega predavateljskega kadra iz leto v leto stopnjevali. Šola si je pridobila ugled ne le med glasbeno javnostjo, temveč med Jeseničani nasploh.

Od ustanovitve sem se je šola vsako leto predstavila javnosti z zaključno produkcijo gojencev in tako prikazala u-

lično izkazali. Na drugi javni produkciji, minuli ponedeljek, pa so nastopili v pretežni večini gojenci IV., V. in VI razreda, šolski orkester in solisti ob orkestrski spremljavi. Poslušalce je med drugim presenetila mlada, komaj 9 letna pianistka Maruša Klečeva. Moremo trditi, da bi tisti, ki ne poznajo nivoja jeseniške glasbene šole, neradi verjeli, da so tokrat nastopili zgolj gojenci.

Predavateljski zbor s prof.

„Škandal“ v Stražišču

Dramska družina stražiške »Svobode« je pred nedavnim postavila na oder četrto letošnjo premiero — veseloigro A. Hoppwooda »Skandal«. Avtor prikazuje v tem delu naltnega, pretirano vzornega zakonskega moža v taki luči, da je v avditoriju dve uri smeh, torej ves čas, ko predstava traja.

Režiser Riko Poženel, ki je režiral na istem odru že Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« in Držičevega »Dunda Maroja« in žel doslej priznanje za spretno in domiselno režijo, v »Škandalu« ni uporabil vseh svojih režiserskih sposobnosti. Morda je temu kriva naglica, morda pa splošnodanski čas? Čutili je bilo, da so igralci včasih le preveč prepuščeni sami sebi in svoji domiselnosti ter spretnosti in je prav zaradi tega trenutna situacija tu pa tam zavrla tok dogajanja.

Razveseljivo pa je, da so tokrat poleg starejših, čeprav po letih še mladih igralcev, nastopili tudi novinci z izrednim igralskim čutom.

Scena ing. Gostiše zasluži posebno pohvalo.

K. C.

„Svoboda“ na Hrušici

Hrušičanski kulturni delavci so v resnici marljivi. Na področju Jesenic so prvi ustanovili »Svobodo« in edini dostojno počastili obletnico ustanovitve delavskega društva. V dneh od 6. do 13. junija so organizirali v počastitev ustanovitve »Svobode« celo kulturni teden, z rednimi večernimi prireditvami. Obisk je bil množičen, kar pomeni, da prebivalstvo ceni delo hrušičanskih svobodašev. V kulturnem tednu so zaigrali B. Nušičevega

lici, pokalo je v Radomljah in okolici...

Tedaj so počili prvi strelji v Kamniku, na levem bregu Bistrice. Uporniki so padli v zasledo in se spustili v boj z nemško policijo. Med spopadom sta za zmeraj obležala člana SKOJ tov, Dominik Mlakar in Anton Miklavčič, medtem ko je bil tov. Gerlovič ranjen in ujet. Ranjenca so prepeljali v bolnišnico na Golnik, od koder jim je pobegnil in se pridružil gorenjskim partizanom. Kasneje je tudi on padel.

Da akcija 27. julija ni v celoti uspela, sta zakrivila Boč in njegov sin, ki sta Gestapu izdala načrte naših borcev. Hudi posledici so bili delno krivi tudi sami borci. Namesto da bi se po akciji zbrali na zbornem mestu, so nekateri odšli domov. Gestapovcem jih s pomočjo izdajalcev ni bilo težko zaslediti; zaprl* so jih, mučili in nato postrelili.

Kljub izdaji pa je akcija uspela, ker je vtila okupatorju strah pred partizanci.

V usodni noči formirana Kamniška četa se je pod vodstvom Marijana Dermastje in Antona Šturma večala iz dneva v dan. Iz teh in drugih, v teh dneh formiranih čet, se je v kratkem času razvil močan Kamniški bataljon, ki je v letu 1942 veljal za najbolj aktivno partizansko enoto na levem bregu Save.

Teden turizma v Kranju

Od 28. junija do 5. julija

1. Turistično društvo Kranj poziva prebivalstvo, podjetja, ustanove, organizacije in društva, da v tednu turizma posebno skrbno za čistočo in lep izgled mesta. Za to dostikrat niso potrebna večja finančna sredstva, marveč samo malo dobre volje, ljubezni do kraja, kjer človek prebiva, in čuta za lepoto. Turistično društvo je imenovalo posebno komisijo, ki si bo v tednu turizma ogledala vse mesto in bližnje okolice. O pomanjkljivostih bo opozorila prizadete, rezultate pa objavila v »Glasu Gorenjske«.
2. Cvetice in zelenje na oknih in balkonih dajo lepoto kraja še posebno mikavnost. Društvo razpisuje 10 nagrad za tiste, ki bodo za to najbolj poskrbeli. Izročilo jim bo tudi pisemne pohvale.
3. Turistično društvo poziva gostinske obrate v Kranju, da v tednu turizma posebno skrbno za dostojno ureditev lokalov in kulturno postrežbo. Pet najboljših obratov bo dobilo nagrade in pohvale.
4. Turistično društvo vabi trgovske obrate, da v tednu turizma uredijo svoje izložbe v smislu gesla »Teden turizma«. Pet najbolje uredjenih izložb bo nagrajenih.
5. »Kranjčani, ali poznate Kranj.« — pod tem geslom bo društvo priredilo ogled mesta s strokovnim vodstvom.
6. V tednu turizma bosta dve predavanji:
 - a) Pomen, stanje in perspektive razvoja turizma v Sloveniji. Predavanju bosta sledila dva kratkometražna turistično-propagandna filma o Sloveniji.
 - b) Urbanistični načrt mesta Kranja.
7. V tednu turizma bo priredilo Turistično društvo avtobusne izlete v »Dom pod Storiščem«, »Dom na Lubniku«, v »Loško koč« na Starem vrhu« in na Jezersko.
8. V tednu turizma bodo prirejeni promenačni koncerti.
9. V tednu turizma bo več zabavnih prireditev. Zaključna prireditev bo 5. julija na vrtu restavracije »Kranjski dvor«. Ob tej priliki bodo razdeljene nagrade in pohvale.
10. V tednu turizma bodo naprodaj značke, ki naj finančno podpro to turistično akcijo.

Iz Loke

V škofji Loki je bilo v začetku preteklega meseca prijavljenih 44 brezposelnih. Občinski ljudski odbor se je poznajal za delovne sposobnosti slehernega izmed njih in poskrbel, da se jih je kmalu zatem zaposlilo 28, kar je vsekakor lepo število, če upoštevamo, da skušajo podjetja zmanjšati svoj delovni aparat. Po vsej verjetnosti bo tudi tistih 16, ki so za sedaj še brez posla, kmalu delalo.

Alli je učiteljica Kemperletova upravičena do državne podpore za zidanje stanovanjske hiše, so se izpraševali mnogi borci in aktivisti, ko so zvedeli, da je dobila od države pomoč v obliki 80% popusta pri gradbenem materialu.

Njen mož Franc, ki je vodil gradnjo, ni stalno zaposlen, zato ga tudi ne moremo šteti med delovne ljudi. Za hvaležnost, da mu je omogočila tako poceni gradnjo, je hotel državo celo ogoljufati. Dal si je izstaviti račune za material, ki ga ni niti naročil niti prejel. Tako je pripravil neko ženo, da mu je izstavila lažni račun s podpisom neke firme; ženska se bo morala zaradi tega zagovarjati pred sodiščem. Kemperletovim menda to ni dosti mar. Mogoče jima bo šlo bolj do kože potem, ko bosta dobila črno na belem, da take ljudi, kot sta ona, država ne sme niti kreditirati niti jih podpirati. Kemperle bo moral povrniti vso vsoto, ki jo je prejel od države za pomoč pri gradnji. Vsekakor znesek ne bo majhen! Navedeni primer naj bo vsem tistim, ki jih država pri gradnji podpira, v svarilo in opomin.

Iz Kamnika

Na bivši mestni ekonomiji v Kamniku so začeli urejati drevesnico, ki bo gojila najboljše sadne sadike. Ze letos so zasadili 70 arov z jabolki in hruskami takih vrst, ki najbolj uspevajo na Gorenjskem. Prihodnje leto bodo drevesnico razširili na 3 ha, kar bo zadovoljilo vsem potrebam po sadnem drevju na Gorenjskem.

21-letni Franc Vider iz Štne je padel z drevesa in si zlomil desno nogo.

Most čez Mlinščico na koncu Maistrove ulice je že gotov. Ima močno železobetonsko

konstrukcijo z dvema hodnikoma za pešce in je lepo nadomestilo za prejšnji lesen most, ki že ni bil več kos prometu s težjimi vozili.

Koliko časa še? Cesta proti Mekinjam je blatna in polna kotanj, v katerih se med neprestanim deževjem nabira voda, ki pod avtomobilskimi kolesi brizga na vse strani. Tako je, čeprav leže ob cesti že dva meseca kupi gramoza... Gramozni kupi na ozki cesti ovirajo promet, ponoči pa se čez nje prekopicujejo kolesarji.

Iz Tuhinjske doline

Otrok pod avtobusom. 3 letni Stanko Klemen, po domače Kramarjev, iz Smartna v Tuhinjski dolini, je stekel izpred domačega hleva naravnost čez cesto. V tem hipu je izza ovinka privozil avtobus. Otrok se je naglo obrnil, da bi se vrnil v domačo hišo. Bil pa je prepozen in je tako prišel vozilu naravnost pod kolesa ter obležal na mestu mrtev. Sofer je sicer avto zavrl, kolikor se je dalo, vendar nesreče ni mogel preprečiti.

Iz Križev

Planinsko društvo Križe bo v nedeljo, 28. junija 1953, odprlo kočo na Kriški gori. Otvoritev bo združena z zabavo. Dohodi h koč: Križe — Gozd — Kriška gora; Tržič — Mala mizica — Kriška gora. Golnik — Gozd — Kriška gora; Križe — Špičova guta — Kriška gora. PD Križe vabi vse planince in izletnike.

Iz Kokre

Kokrčani so že dalj časa gojili željo, da bi tudi oni postavili spomenik padlim borcem, vendar vse doslej ni bilo nikogar, ki bi se lotil dela na pravem koncu. Novi odbor Zveze borcev pa se je sedaj resno zavzel za spomenik, tako da so pripravili že v polnem teku.

Kokrški kmetje, ki so med osvobodilno borbo marsikaj hudega prestali — okupator jim požgal domove, postrelili sinove in nekdanje gospodarje, jih pogljal v taborišča itd. — so akcijo navdušeno podprli. Pri zbiranju lesa kot prostovoljnega prispevka za gradnjo spomenika ni imel pripravljani odbor nobenih posebnih težav. Nekateri kokrški gospodarji so se celo zelo izkazali, saj so prispevali tudi do 30 prn lesa.

Marija Krčeva je vsem za zglede: Za gradno spomenika je dala 32 prn lesa, Ivan Štular 21, Anton Povšnar 20, Franc Pestotnik 15, Marija Sluga 13 in Jakob Zaplotnik 12 prn. Vsi našeti gospodarji so iz Zgoranje Kokre. Seveda pa je v Kokri tudi nekaj izjem, ki z devjantno dokazujejo, da žrtve svojih bratov in sinov v narodnoosvobodilni vojni ne cenijo. Vendar zaradi njih Zveza borcev svojega načrta ni opustila. V novi spomenik bodo vključili tudi imena tistih junakov, na katere so svojci že pozabili.

Svoj delež za postavitev spomenika so prispevali tudi delavci iz kamnoloma Kokra, ki so posekali les v svojem prostem času. Tudi sicer pridno pomagajo pri delu za postavitev spomenika.

Čeprav so kamnoseki preobremenjeni z drugim delom, je Zveza borcev v Kokri prepričana, da bo spomenik odkrit že letos konec julija.

Z Jesenic

Člani pionirskega odreda Matije Verdника - Tomaža na Jesenicah so minulo nedeljo lepo proslavili obletnico razvija pionirskega prapora. Popoldne so tekmovali s skiroji, popoldne pa priredili akademijo v delavskem parku Pod Mežakljo. Tu je načelnica I. odreda z izbranimi besedami prikazala lik narodnega heroja Matije Verdника - Tomaža in delavnost ter cilje pionirskega odreda, ki nosi njegovo ime. Sledil je nastop pionirskega pevskega zbora pod vodstvom tov. Bercetove. Zbor je zelo ubrano zapel nekaj pesmi. Z nastopom se je tov. Bercetova predstavila tudi javnosti, sicer pa jo mnogi poznajo kot dobro pedagoginjo. Tudi pionirski recitacijski zbor je zborni recitacijo, ki jo je naštudiral s pomočjo upravnika jeseniškega Mestnega gledališča, tov. Oblaka, odlično izvedel. Za zaključek je bilo obdarovanih 10 pionirjev, zmagovalcev na dopoldanskih tekmah s skiroji. Akademiji v obletnico razvija pionirskega prapora je sledilo pionirsko veselje na gugalnicah, vrtljaku in igrišču delavskega parka Pod Mežakljo. Le po je bilo, le čudno, da se vabilu na akademijo niso odzvali starejši — vsaj starši nastopajočih.

Minuli teden sta kolektiv Železarne Jesenice obiskala na

čelnik oddelka industrijske higijene pri Centralnem higijenskem zavodu v Ljubljani, dr. Lajovec, in republiški inšpektor dela, tov. Skitek. Članom delovnega kolektiva jeseniške železarne sta predavala o higijensko tehnični zaščiti dela. Pred predavanji so v gledališki dvorani Doma »Svobode« vrtili poučne strokovne filme o dobrih in slabih straneh tehnične zaščite dela. Predavateljema so člani delovnega kolektiva za obisk in za predavanja hvaležni. Podobnih predavanj, ki bodo znatno pripomogle k higijensko tehnični zaščiti dela v Železarne Jesenice, si še želijo.

Iz Medvod

Na pobudo organizacije ZB v Medvodah bo v nedeljo, 21. junija 1953, pogostitev partizanskih sirot. Po pogostitvi bo kulturna prireditev v združenem domu v Medvodah.

Drugače, občinski odbori!

Po podatkih uprave za dohodke so kmetje radovljiškega okraja izpolnili šele 29% letošnjih davčnih obveznosti. OLO Radovljica pripravlja že razpis tretje akontacije, zaostanek od prvih dveh akontacij pa znaša še sedaj več kot 10 milijonov dinarjev.

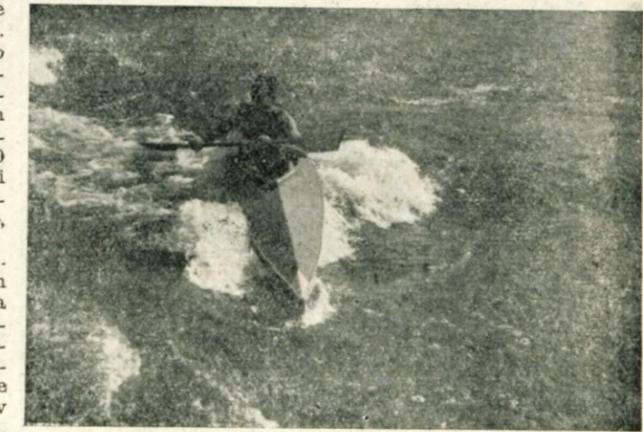
Prav gotovo bi bilo stanje drugačno, če bi občinski ljudski odbori ne bili tako malo zainteresirani za pravočasno plačevanje, čeprav se po drugi strani pritožujejo, da jim primanjkuje sredstev.

Tudi obrtniki imajo precej davčnih zaostankov; poravnali so komaj nekaj nad tretjino letošnjih davčnih dajatev.

SESTANEK ČLANOV KRAJNSKEGA AKADEM-SKEGA DRUŠTVA
bo v petek, 19. VI., ob 10. uri v I. gimnaziji.

ŠPORT

Štart za kajak-kandahar bo v Kranju

Enosedeljni kajak v polni vožnji

Patrolni tek - cross gorenjskih smučarjev

Pretekli četrtek zvečer je bil na Jesenicah redni letni občni zbor Gorenjske smučarske zveze, katerega se je v imenu SZS udeležil tovariš Dečman. Občni zbor je bil zanimiv, škoda je le, da je zboru prisostvovalo samo 11 delegatov iz 9 društev, čeprav je v GSP včlanjenih 21 klubov in društev.

Iz poročil in razprav je bilo razvidno, da je GSP dosegla svoj namen in da je sposobna voditi smučarski šport na Gorenjskem. Komaj 2 meseca po ustanovitvi je že organizirala velik smučarski zlet v Kranju, ki je nad vsa pričakovanja uspel. Pozneje je podzveza pripravila še Triglavski smuk, ki pa je zaradi smrti Borisa Kidriča odpadel, namesto smuka pa so priredili v maju veleslalom za Alkom z mednarodno udeležbo. Prav tako je bila GSP poverjena organizacija državnega prvenstva v Bohinju, sodelovala pa je tudi pri raznih drugih tekmovanjih.

V GSP je danes včlanjenih 21 klubov in društev, ki so priredili v pretekli sezoni okoli 90 tekmovanj z 2128 udeleženci. Pohvale vredno je tudi to, da so šibkejša podeželska društva in klub imeli več tekmovanj z boljšo udeležbo kakor znana društva. Posebno uspešna so bila v tej sezoni društva »Jože Rus« z Bleda, TVD »Partizan« Naklo, »Udarnik« Kranj itd. Iz razprave je bilo razvidno, da so smučarskim društvom delala največ preglavic darila za tekmovalce. Namesto praktičnih daril bi bilo umestnejše v bodoče uvesti spominska darila. Ti prvi pomembni koraki k množičnemu razvoju smučarstva na Gorenjskem so zahtevali veliko dobre volje in žrtev od članov odbora GSP. Samo

zlet v Kranju je po finančnih pokazateljih stal okoli 315 tisoč din, čeprav je bilo v tveh dneh v 16 disciplinah zaključeno tekmovanje.

Delegati so na skupščini predlagali, da bi bil SSJ v Sloveniji, kjer ima smučarski šport že tradicijo in da bi tudi državna prvenstva prirejali v naših krajih. Na skupščini SZS bodo predlagali ukinitve plačevanja članarine Zvezi, točno razmejitev področij med zvezami in nekatere spremembe v pravilih.

Ob zaključku so se pogovarili še o programu za bodočo sezono. V ta namen bodo že v avgustu izvedli cross v obliki patrolnega teka s streljanjem, da bi se tekači spoznali s streljanjem, kar jim bo koristilo na prihodnjem zletu. Računajo, da se bo prihodnjega zleta udeležila tudi vojska s svojimi smučarji. Zlet bodo razširili še na druge discipline, štafeto, slalom in sankanje za pionirje. V okviru zleta, ki bo januarja na Jesenicah, bo tekmovala tudi srednješolska mladina.

Moto-dirke v Loki

V nedeljo, 14. junija, je Avtomoto društvo iz škofje Loke priredilo tradicionalne krožne dirke v Šk. Loki. Dirki so se udeležili dirkači iz ljubljanskega »Železničarja«, Kranja, Tržiča, Kamnika in Radovljice. Na štartu so bili vsi znani slovenski vozači, z Mrakom, Jenkom in Ruperjem na čelu. Proga je bila dolga 1186 metrov in je imela 7 zavojev.

Tehnični rezultati:
Kategorija 125 ccm, 4750 m (4 krogi): 1. Boris Oblak (Žel. Ljubljana) 7:5,2.
Kategorija 200 ccm, 5930 m (5 krogov): 1. Boris Oblak (Ž. L.) 8:58,4.
Kategorija 250 ccm, 5930 m (5 krogov): 1. Anton Jenko (Tržič) 8:01,5.
Kategorija 350 ccm, 7116 m (6 krogov): 1. Pavle Ruper (Tržič) 9:59,8.
Kategorija 500 ccm, 7116 m (6 krogov): 1. Jure Černe (Ž. L.) 9:03,5.

Motorji s prikolicami: 5930 m (5 krogov): Franc Kurnik (Matevž Kurnik) 6:41,5.

V dirki avtomobilov (5930 metrov, 5 krogov), je zmagal Karel Ličan iz Kamnika.

Vozač Mrak je v obeh štartih (125 in 200 ccm) imel defekt že v prvem krogu in je odstopil. Zmagovalci so prejeli pokale, drugoplasirani pa praktična darila. B. P.

OBJAVE * SPOREDI * OGLASI

GLEDALISCE

Prešernovo gledališče Kranj:
Torek, 23. junija ob 16. uri: Elmer Rice »Zaslanjana punčka«. Red izven in za podeželje.
Sobota, 20. junija ob 20. uri: Elmer Rice »Zaslanjana punčka«. Red Tiskanina.
Petek, 26. junija ob 20. uri: Stefan Zweig »Volpone«, komedija v treh dejanjih. Premiera — izven. Mladini pod 18 leti vstop prepovedan.
Sobota, 27. junija ob 20. uri: Elmer Rice »Zaslanjana punčka«. Red A in izven; zadnjič v sezoni.

DPD »Svoboda« Primskovo ponovi na splošno željo občinstva v nedeljo, 21. junija ob 6. uri popoldne v dvorani Zadruga doma na Primskovem »Gorenjske narodne plesne in pesmi«.

Vablomo vse ljubitelje lepe domače pesni, starih plesov v narodnih nošah in domače godbe na pihalu iz Tržiča, naj pridejo na Primskovo. Ne bo vam žal!

KINO

Kino »Stržič«, Kranj: do 21. junija ameriški film »Rebecca«. Predstave v delavnikih ob 16., 18.15 in 21. uri; v nedeljo ob 15., 17.30 in 20. uri. — 22. junija ameriški film »Veliki grešnik«. V nedeljo, 21. junija matineja ob 8.30 uri »Rebecca«, ob 10.15 uri »Veliki grešnik«.

Letni kino »Partizani«, Kranj: do 22. junija ameriški film »Rebecca«. Predstave ob 20.30 uri.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 19. do 21. junija ameriški film »Veliki grešnik«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V soboto, 20. junija ob 20. uri dvojni program »Veliki grešnik« in »Re-

becca«. V nedeljo, 21. junija matineja ob 10. uri »Rebecca«.

Mestni kino »Radio«, Jeseni- nice: 22. junija angleški barvni film »Hofmanove pripovedke«. V nedeljo popoldne ob 10. uri matineja istega filma (vstopnina 10 din). 23. do 26. junija francoski film »Panika«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Letni kino »Svoboda«, Jeseni- ce: do 22. junija angleški barvni film »Hofmanove pripovedke«. Predstave ob 20.30 uri. 23. do 26. junija francoski film »Panika«.

Jugoslovanska kinoteka pri- kazuje v kinu »Radio«, Jeseni-ce: 20. in 21. junija nemški film »Eva«. Predstave v soboto ob 16., 18. in 20. uri in v nedeljo ob 15., 17. in 20. uri.

Kino »Plavž«, Jesenice: do 22. junija ameriški film »Winchester 73«. V nedeljo popoldne ob 10. uri matineja istega filma (vstopnina 10 din). 23. in 24. junija ameriški film »Sedmi križ«. 25. in 26. junija nemški film »Katica«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Kino Javornik, Koroška Be- la: 19. do 21. junija francoski film »Tone in Tončka«. Predstava v petek ob 20. uri in soboto ter nedeljo ob 18. in 20. uri. V nedeljo popoldne matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino Domžale: do 21. francoski film »V Monte Carlo«. 24. in 25. nemški film »Glas drugega«.

Mestni kino Kamnik: do 21. junija ameriški film »Hiša na 92. cesti«. 22. do 25. francoski film »Idol«.

OBJAVE

Vsled modernizacije ceste škofja Loka (mesto — Trata — Železniška postaja Šk. Loka), bo odsek od križišča v Starem dvoru do železniške postaje škofja Loka od 16. t. m.

dalje za ves avtomobilski in vozovni promet zaprt.

Promet na železniško postajo škofja Loka bo preusmerjen takole:

Iz smeri Kranja po občinski cesti preko Virmaš do železniške postaje in obratno.

Iz smeri škofje Loke na križišče v Plevni, nato po cesti proti Jecpri do odcepa občinske ceste na Suhi in od tu po občinski cesti Suha — železniška postaja ter obratno.

Vpisovanje na gimnazijah v Kranju

Vpisovanje dijakov na I. in II. gimnazijo v Kranju in na III. gimnazijo v Stražišču bo v soboto, 27. junija ob 8. do 12. ure. Novinci morajo pri vpisovanju predložiti zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in izpolnjeno prijavo za vpis. Vpis za novince ni omejen na kraj stanovanja ter se vsak vpíše na poljubno gimnazijo. Računati pa mora s tem, da se na I. gimnaziji poučuje kot tuj jezik angleščina na II. in III. gimnaziji pa nemščina.

Opozorilo telefonskim naročnikom:

Medkrajevna telefonska centrala v Kranju posreduje vse vrste informacij, ki so bile objavljene v Slovenskem poročevalcu, dne 9. junija 1953, s telefonske številke 109.

Okrajna pošta Kranj 1

MALI OGLASI

Takoj sprejmemo v službo absolutna srednje tehnične so-le — lesne stroke, ki je vojašičine prost. Prednost imajo tehniki z nekaj letno prakso. Poudarimo na značko »Tovarna, velika možnost napredovanja«.

Za takojšen nastop službe iščemo pleskarja (lakirarja) z več letno prakso, ki je sposoben delati z vsemi vrstami olj-

natih barv, lakov in hitro lakov ter je vešč dela z brizgalno pištolo. Lahko mlajša moč, vojašičine prosta. Ponudbe na »ELAN«, tovarna športnega orođa, Begunje pri pri Lescah.

Planinsko društvo Jesenice išče za popoldnevno delo administratorja, večšega knjigovodskih poslov. Podrobnejše informacije v društveni pisarni.

Prodajni vitel (gepel) v dobrem stanju. Franc Zagar, Stara Loka št. 8.

Izgubljen ženski čevljev od Titovega trga do avtobusne postaje je vrniti, prosim, na postajo LM Kranj.

10 gr streptomycina poceni prodaj, Kranj, Cankarjeva 16.

Preključem blok št. 17805, izdan v komisiji trgovini Kranj, dne 26. maja 1953; Janez Arhar.

Poceni prodaj skoraj novo trodelno omaro. Razpotnik, Primskovo 93.

Preključem žaljivke, ki sem jih izrekel tovarišu Rudi Potočniku, Just Godnič.

Izgubljeni mali otroški laka- sti čevljiček v Kranju vrniti prosim, v mlekarno Zupanc na Savskem bregu v Kranju.

V Kranju prodaj hišo s trgovskim lokalom. Naslov v upravi lista.

Prešivalko sprejme Sevnig, Kranj, Koroška 31.

Izgubil sem v nedeljo, 14. t. m. na proslavi v Goričah ali na poti iz Gorič do Kranja siv dežni plašč s kapuco. Najditelj se naproša, da istega odda proti dobri nagradi na naslov »Glasu Gorenjske« ali na šoli v Goričah.

ZAHVALA
Vsem, ki ste spremili v zadnji domek našo zlato

Babiko
ter vsem številnim darovalcem cvetja, posebno pa tovarni IBI in Inteks, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Zalujoči Janovi

Vrednost vseh nagrad - 30.000 dinarjev

Kozmetika

Odkar je postala ženska moda manj puritanska, posvečajo ženske negi pazduh več pozornosti, kar je tudi nujno potrebno, saj so pod pazduhami mnoge večje žleze, ki izločajo znoj, razen tega pa so pazduhe porasle.

Nekatere ženske se hočejo rešiti neprijetnosti s tem, da si pazduhe obrijajo. To je sicer estetsko, za zdravje pa ne najbolj priporočljivo. Po britju postanejo namreč dlačice trše in lahko ranijo mehko in zaradi znoja občutljivo kožo ter povzročajo abscese znojnic in gnojne prišče. Na zelo občutljivi koži torej dlačic nikar ne brijmo!

Da ohranimo obleko pod pazduhami čisto, običajno vsijemo potnice. Pazimo pa, da le-te ne bodo preveč impregnirane, zakaj če ne prepuščajo prav nič zraka, se bo koža pod pazduhami vnela, žleze pa bodo začele izločevati še več potu. Pametneje je torej, da vsijemo znojnice iz propustnega blaga. Pazduhe redno čistimo z alkoholom in jih nato napudramo. Na ta način zmanjšamo prekomerno potenje.

Znojne madeže na svilenih in volnenih oblekah lahko lepo očistite z alkoholom ali z mešanico treh delov etra, treh delov alkohola in enega dela salmijaka.

Praktični nasveti

Da nam steklenice, v katerih so »spolzke« tekočine, n. pr. olje, tekoči šampon itd. ne bodo zdrsnile iz rok, natakimo na spodnji del steklenice stopalo moške nogavice.

Čiščenje madežev si bomo zelo olajšale, če bomo mesta z madeži obrobile s sukancem. Tako bomo med čiščenjem ali pranjem natančno vedele, kje je madež.

Šivanje gumba na pravo mesto ni prav lahka stvar! Enkrat ga prišijete previsoko, drugič morda prenizko. Delo si olajšamo tako, da gumb provizorično pritrdimo z navadno lasnico. Potem kontrolirajmo, če je na pravem mestu, in ga nato prišijmo.

Mast, ki jo želiš uporabiti n. pr. za mlečni kruh ali katerokoli slaščico, prekuhaj v treh do štirih žlicah mleka in jo nato ohladi. Tako pripravljena mast je boljšega okusa in vonja.

Ribo laže očistiš, če jo denes pred čiščenjem za trenutek v kipečo vodo.

Paprikaš bo gost in izdaten, če mu boš med kuhanjem dodala dva srednje debela surova zribana krompirja.

Beljak boš hitreje stopla v sneg, če mu boš dodala nekaj kapljic limonovega soka.

Mast, v kateri smo karkoli pražile, lahko očistimo. Dodamo ji kozarec vode, jo prekuhamo, potem pa pustimo nekaj ur stati. Čista mast se bo na površini strdila, drobtine ali kaj podobnega pa bo obtičalo na dnu.

Meso starih živali se bo med kuhanjem ali peko hitreje zmehčalo, če boš očistiš žival

V tej številki »Glasu Gorenjske« objavljamo prvo nagradno križanko trgovskega podjetja na veliko in malo v Kranju, »Tkanina«. Drugo nagradno križanko tega podjetja bomo objavili v naslednji številki.

Tistim, ki bodo obe križanki pravilno rešili, se obetajo prijetna presenečenja v obliki dragocenih nagrad: globokega otroškega vozička, 3¼ m svile za žensko obleko (po izbiri), ene moške srajce (po izbiri), treh parov moških nogavic in še enkrat treh parov moških nogavic, dvema srečnikoma pa pa bomo mi po 12 mesecev zastoj dostavljali »Glas Gorenjske«.

Skrajni rok za dostavo križank je 10. julij. Pošljite pa obe skupaj, da bo s pregledovanjem manj dela! Za nagradjevanje pridejo v poštev samo rešitve, ki jim boste priložili časopisne originale (izrezke).

VODORAVNO: 1. Pri Tkanini ste postreženi...; 7. strast, poželenje; 9. trgovska službenka; 18. kraj v Makedoniji,

(n. pr. kokoš) pred kuhno od zunaj in znotraj natrla z drobnim sladkorjem, ki naj ostane na mesu 10 minut. Potem meso dobro operi, osoli in peci ali kuhaj kot običajno.

Mlečen kruh ali potica bosta dobila lepo skorjo, če ju boš pred peko namazala z beljakom. To ponovi, ko je testo na pol pečeno.

Višnje ali debele črne češnje stresi v kozarec, prilij kuhane sladkorja in razredčenega alkohola, posodo dobro zamahi in jo pusti vsaj teden dni na soncu. Sadjem prej operi in obriši! Ako uporabljaš navadno žganje namesto špirta, ga razredči.

Reki...

Starši ne upoštevajo, da so otrokove napake pravzaprav njih lastne napake, še manj pa upoštevajo, da je otrokova duša povsem nekaj novega.

Biti zadovoljen s tistim, kar imamo — to je vrlina, toda biti zadovoljen s tistim, kar znamo — to je slabost.

Mnoge težave izvirajo lahko iz tega, če delavci ne mislijo in misleci ne delajo.

NAVPIČNO: 1. vrsta blaga (tekstila); 2. del kolesa; 3. mednarodna begunska organizacija (kratica); 4. vrsta šolskih zvezkov; 5. neumna, zmešana; 6. dišava za bombone in likerje; 7. gleda nepremično; 8. z levo (srbohrv.); 9. uel tira; 10. del imena južnokorejskega predsednika; 11. kazalni zaimek (srbohrv.); 12. era; 13. veznik; 14. židovski prerok; 15. mesto v Franciji; 16. tuje žensko ime; 17. velika pokrajina v Aziji; 18. ribje jajce; 19. privednik od vagon (množ.); 20. oblika glagola okaliti; 21. v morje segajoči del celine; 25. nemška nikalnica; 26. plin; 29. slovanska boginja zime; 31. tri črke iz besede polet; 33. veznik; 36. pritekata, stekata; 38. števniki; 40. os. za imek (3. skl.); 43. temniti; 44. lekarnar; 46. dva različna samoglasnika; 48. osebni zaimek; 49. kratica za zavezniško armado v 2. svet. vojni; 50. prehitro; 52. znano mesto v Perziji; 53. reka v Makedoniji; 55. gošpodar; 58. mesto v Baltiku; 59. zdravilo; 60. pridelovalec vina; 62. divja žival; 65. inventar, tudi naslov trg. podjetja v Sarajevu; 66. kratica za eno izmed naših republik; 68. os. zaimek; 69. os. zaimek (franc.); 71. tisti, ki krade; 72. tuje žensko ime; 75. kratica za eno izmed nemških radijskih družb; 76. nekaj (srbohrv.); 77. žensko ime; 78. kratica, ki se uporablja v korespondenci; 79. nasprotno od lačen; 80. žensko ime (3. skl.); 81. luna (nemško); 82. literarna oblika; 83. mestni odbor (kratica); 84. števniki; 85. priljubljeni tekstilni vzorec; 88. dva razl. soglasnika; 89. reka v Afriki; 91. števniki; 93. zajedalka železa (3. skl.); 94. zabavišče; 95. tuja denarna enota; 97. dva razl. soglasnika; 98. živalski glas; 101. nemški predlog; 102. mestni komitet (kratica); 103. dva razl. soglasnika; 104. dva enaka soglasnika.

ZANIMIVOSTI PO SVIRNEM SVETU

Mednarodni žabji šampionat so pred nedavnim organizirali Amerikanci (kdo drugi neki!). Žabe, prinesene iz vseh koncev sveta so v Kaliforniji tekmovali v skokih v daljino. Stvar je morala biti res strašansko zanimiva, kajti po tekmovanju je nastalo v Ameriki veliko zanimanje za ta »sport«.

Zmagala je kalifornijska žaba srednje kategorije (po teži), ki je skočila 4,69 m in s tem osvojila naslov šampiona za 1953. leto. Nagrado 250 dolarjev pa je »osvojil« njen lastnik.

Med finalisti je bilo 15 ameriških in 10 inozemskih žab. Ker smo Evropejci, vas bo najbrž zanimalo, kako so se kaj obnesle »naše« žabe. Najbolj poskočna je bila angleška žaba, ki je skočila 3,28 m. Afriška žaba pa je svoje navijače zelo razočarala, ker je skočila samo 1,70 m.

Francozi niso tako uslužni in ljubeznivi, kakor gre glas o njih, so ugotovili s preprostim eksperimentom. Mlado, ljubko dekle so postavili poleg luksuznega avtomobila v sredino Champs Elysées, kakor da bi se ji avto pokvaril. Tam je mimoidočim avtomobilistom dajala znamenja, naj bi ji pomagali. Od 200 soferjev, ki so vozili mimo nje, se niti eden ni ustavil, še več, niti brzine ni nihče zmanjšal.

Odlično sredstvo proti pijanosti je vitamin B-6, so ugotovili angleški zdravniki. Se tako pijanega človeka je mogoče strestiti, če mu vbrizgaš v žilo vitamin B-6 v obliki injekcije. Sredstvo so pred nedavnim preizkusili na neki skoraj do nezavesti vinjeni ženski, ki se je 3 minute po prejemu injekcije zdravnikom v zadregi oprostila za vse, kar je počela v pijanosti, in potem trezna odšla domov.

Svetovni rekord v hitrosti bo po vsej verjetnosti doseglo raketno letalo, ki so ga izdelali ameriški konstruktorji. V višini 15.000 m bo, po izjavi konstruktorjev, to letalo razvilo hitrost 2800 km na uro (približno dvakratna hitrost zvoka). Novo letalo bo uporabljalo za pogonsko gorivo zmes tekočega kisika in specialne vrste alkohola, pomešanega z vodo, kar je novost, saj uporabljajo druga raketna in reakcijska letala izključno bencin.

Proti arteriosklerozi se bo posledje mogoče boriti, trdi dr. Naheu Buther, profesorica na Harvardski univerzi. Po izrednem naključju je dr. Butcherjevi uspelo ugotoviti, da začnejo celice proizvajati večjo količino kolesterola, če jim dodaš osetne kisline. Praktično pomeni to, da bo treba poiskati vrsto hranil, ki bodo preprečila pretirano proizvodnjo kolesterola in s tem razvili arteriosklerozo.

Arterioskleroza je ena najbolj razširjenih bolezni med sodobnim človeštvom. Na osnovi dolgoletnih eksperimentov so znanstveniki ugotovili, da povzročajo arteriosklerozo kolesterol, snov, podobna maslu, ki jo proizvajajo mnoga tkiva človeškega organizma. Kadar se začne vsedati na stene krvnih žil, povzroči poapnenje le-teh.

N
A
G
R
A
D
N
A

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126

V naših poslovalnicah ste hitro in solidno postreženi!

K
R
I
Ž
A
N
K
A

Zakleta hiša

2

Ariel Kassack:

Gospod James mu je pred odhodom zašepetal: — Veste, ko ste vzeli pero v roke, da podpisete, mi je zastal dih. Spomnil sem se onega kupca, ki... Široko se je zasmejal. — Presneto ste živi in zdravi!

V tem je vstopilo očarljivo dekle v spremstvu mladega moža.

— Evica, pridi! Predstavljam ti slavnega pisatelja Berta Smitha — je ponosno spregovorila mati.

— Vi ste ta gospod? Priznati moram, da me prijetno presenečate! Vedno sem si predstavljala pisatelje z zmečkanimi hlačami, žalostnimi očmi in dolgimi, skušnirami lasmi, se zasmeje dekle.

Bert se ji globoko pokloni. Evica mu predstavi še spremljevalca. Sodni pripravnik Romi Martin je bil visok, inteligentnega obraza. Bert je imel vtis, da ga muči neka skrbi.

— Mislim — je rekel Romi, da nas boste imeli vse za podeželske tepce. Pisate povesti ali kritike?

— Samo povesti — mu odvrne Bert, ne da bi trenil, čeprav je čutil sovražnost v njegovem glasu.

Po slavnostni večerji se je vrnil Bert v svojo vilo.

Ko je stal sam sredi tih, tuje sobe, ga je nenadoma stresel mrzel srh. Občutil je, da lebdi v zraku nekaj kakor čudna

žalost, nekaj, kakor da bo zdaj zdaj zaslišal prijeten vzdih.

— Ah, smešno! Bert, mir! Da te ni sram! Drugo jutro je lokalni list »Mercur« prinesel notico: V naše mesto je prišel na oddih gospod Bert Smith itd. Naslov se je glasil: Znani pisatelj gost našega mesta.

Kingov prihod je razburil vse mestece. Kmalu je prejel številna vabila na čajanke, večerje, izlete, predavanja. Avtomobilski promet na griček je neverjetno narasel.

Bert se je obiskov otresal s tem, da se je v družbi ljubeznive Evice v njenem malem avtu vozil v mesto in okolico. Vsak dan sta odhajala že zjutraj in bila dnevno po več ur skupaj.

Nekoč jo je vprašal:

— Kaj pa misli Romi o vsem tem?

— Oh, je odgovorila deklica veselo. — Strahovito je ljubosumen. Ne bo mu škodovalo. Veste, bil je kar preveč oblasten.

— Ne bi rekel, da je meni vloga tekmeča posebno prijetna, je zamrmral Bert.

— Nikar me ne pustite na cedilu! Vaša družba mi je tako ljubja! — Se nekaj. Ali veste, da je naša knjižničarka pregledala album slik vseh znanih pisateljev in da vaše ni našla?

— Ker se nisem dovolj slaven, ji odvrne Bert. Oba sta se zasmejala.

— Kaj pa vi mislite?, jo vpraša King. — Pustiva to! Moje mnenje res ni važno, se izogiblje dekle. — Nečemu se čudim, povzame detektiv. — Svoje sestre Marge mi še niste predstavili. Ali je bolna?

V trenutku je z Evinega obraza izginil smeh.

— Zdrava je. Na svidenje, gospod Smith! Istega večera je priredila gospa Hermina Bertu na čast večerjo. Povabila je le ožji krog znancev, med njimi tudi glavnega urednika lokalnega lista, gospoda Karra. Bil je velik, korpulenten mož, redkih las in kot jeklo mrzlih oči. — Ta človek bi utegnil biti zelo nevaren sprotnik, — je mislil Bert, ko sta sedela z Evico na divanu in šepetala o gostih. Romi ju je neprestano opazoval, čeprav je bil zapleten v pogovor s svojim predstojnikom.

— Veste, Karr je oboževal Noro, še preden se je zaročila, a ga ni marala. Ah, že spet preveč klepetam! vzkligne deklica in steče k Romiju, da bi mu spet sirla košček srca.

V tem je stopil na prag majordom, najet prav za to priliko, in slovesno javil, da je večerja pripravljena.

Ko so servirali slaščice in črno kavo, je nenadoma vstopila Marga. V hipu je vsak pogovor utihnil. Nato je gospa Hermina vzklila s tresočim glasom:

O, Marga, dragica...

Prvi je vstal Bert, poslednji pa Karr, ki je mrtvaško prebledel. Evica je zaklicala:

— Sestrica, zamudila si pečenko, ker si tako počasna! Gospod Smith, predstavljam vam svojo sestro.

— Mama mi je o vas mnogo povedala, je rekla Marga. Besede so se ji ustavljale, kakor da bi jih ne bila več vajena.

Podala mu je ročico, ki je bila kot iz krhkega porcelana. Potem je sedla, položila roke v naročje in počivala, kot da bi bila na smrt utrujena. Bila je izbrano oble-

čena, negovana, vendar se je zdelo, da ni s tega sveta. Z bledim nasmeškom je poslušala Bertovo klepetanje. Gost si je zaman prizadeval, da bi v njenih kratkovidnih očeh opazil le iskrico zanimanja. JEDI se ni dotaknila.

Kot je nenadoma prišla, je vstala in zašepetala:

— Oprostite, se vsem blede nasmehnila in odšla.

Čeprav je bil Bert zamišljen, je vendar opazil, da stoji nekdo ob vhodu v njegovo vilo. Vračal se je od večerje in v mislih še enkrat obnavljal Margin prihod. Čakala ga je neka žena in nervozno odvrгла cigareto, ko se ji je približal.

— Ne prizigajte luči nad vhomod! Nočem, da bi moja cenjena družina zvedela, kako sem blizu, je rekla.

— Vi ste, gospa Leda, je rekel Bert in odprl vrata.

— Vidim, da ste že informirani o meni, je grenko odgovorila.

— Povedali so mi nekaj čenč. Kar vstopite! Opetekla se je in se ga oklenila.

— No, no, šest viskijev bi bilo dovolj!

Mlada žena mu odvrne:

— Ne mislite, da sem pijana! Torej, gospod slavni pisatelj, kaj mislite o nas vseh? Imate že mnogo snovi za svoj roman?

— Kajpak. Tu se je ne manjka: opravljajanje, zahrbtnost, laži, obrekovanje. Vsega je še preveč v našem kraju. Kaj pravijo moji domači o meni?

Nihče vas še ni omenil.

Ne? Seveda, saj sem garjeva ovca, a mama bi me kljub temu sprejela. Toda jaz ljubim svobodo. Delam, kar se mi hoče, ne glede na to, kaj poretke ljudje.

Bi kaj popila?

Ne. Čeprav sem se naučila piti od... Pustimo to. Grem, slavni gospod. Lahko noč!

(Nadaljevanje prihodnjič)